

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร

น.อ. อัครวินต์ วรรณะศิลป์

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน

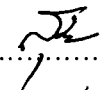
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา

พฤษภาคม 2558

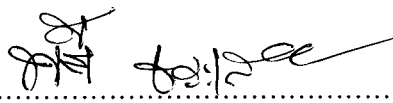
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

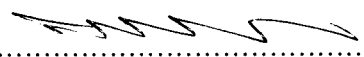
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ นาวาอากาศเอก อัครวินต์ วรรณะศิลป์ ณ บัดนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพาได้

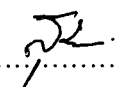
อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(อาจารย์สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

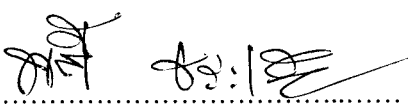
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธรรมเสนา)

.....กรรมการ
(อาจารย์พรเทพ นามกร)

.....กรรมการ
(อาจารย์สุปราณี ธรรมพิทักษ์)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน ของ
มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชนีธ์ ธรรมเสนา)

วันที่.....15.....เดือน.....พฤษภาคม.....พ.ศ....2558.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร” นี้ สำเร็จ ได้ด้วยความเมตตากรุณาจากหลาย ๆ ท่านที่ได้อนุเคราะห์ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดี โดยเฉพาะท่านอาจารย์ สุปราณี ธรรมพิทักษ์ (รองคณบดีฝ่ายวิชาการและการวิจัย) ที่กรุณารับเป็นที่ปรึกษา และได้สละเวลาอันมีค่าในการให้คำแนะนำ ให้ความรู้ ความคิดเห็นต่าง ๆ ในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในน้ำใจเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณท่านคณาจารย์ในวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่ผู้ศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผู้ศึกษาเข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพาแห่งนี้ ซึ่งความรู้ที่ได้รับนั้น เป็นประโยชน์ต่อผู้ศึกษาในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้เป็นอย่างมาก

การศึกษาครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากข้าราชการเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ตลอดจนถึงผู้อำนวยการเขต รองผู้อำนวยการเขตที่ให้ความช่วยเหลือในเรื่องของแหล่งข้อมูล เอกสารสำคัญต่าง ๆ ข้าราชการสำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง และกรมทหารราบ กรมทหารอากาศโยธิน หน่วยบัญชาการทหารอากาศโยธินและกองพันทหารสารวัตรทหารอากาศ กรมทหารสารวัตรทหารอากาศ สำนักงานผู้บังคับทหารอากาศดอนเมือง โรงเรียนเสนาธิการทหารอากาศกองทัพอากาศ ทุก ๆ ท่านที่กรุณากรอกแบบสอบถามและให้ข้อมูลต่าง ๆ ทำให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ และได้ผลการศึกษาเพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการทำการศึกษาวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครครั้งนี้ ผู้ศึกษาจึงขอกราบขอบพระคุณจากใจจริง

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภารดี ภิรมย์ภักดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มหาวิทยาลัยรังสิต ญาติพี่น้อง และครอบครัวที่ให้การสนับสนุนทุก ๆ ท่านและเป็นกำลังใจที่สำคัญยิ่งตลอดมา โดยเฉพาะเพื่อนนักเรียนเตรียมทหาร รุ่นที่ 1430 เพื่อนนักเรียนนายเรืออากาศ รุ่นที่ 21 และเพื่อนนิสิตร่วมหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน รุ่นที่ 6 ทุก ๆ ท่าน ที่ให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้วยดีเสมอมาตลอดจนจบหลักสูตร

น.อ. อัครวินต์ วรรณะศิลป์

56930043: สาขาวิชา: การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน; รป.ม. (การจัดการภาครัฐและภาคเอกชน)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม/ การเมือง/ เขตดอนเมือง

น.อ.อัศวินต์ วรรณะศิลป์: การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร (POLITICAL PARTICIPATION AMONG PEOPLE LIVING IN DON MUANG, BANGKOK) อาจารย์ผู้ควบคุมงานนิพนธ์: สุปราณี ธรรมพิทักษ์, IMAS. 83 หน้า. ปี 2558.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.80 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49$) โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.63$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.13$) อยู่ในระดับน้อย

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า ประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ สถานภาพสมรส และอาชีพ ต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

56930043: MAJOR: PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT; M.P.A.

(PUBLIC AND PRIVATE MANAGEMENT)

KEYWORDS: PARTICIPATION/ POLITIC/ DON MUANG

GP CAPT ACKKHRAWIN VARNASILPIN: POLITICAL PARTICIPATINN
AMONG PEOPLE LIVING IN DON MUANG, BANGKOK ADVISOR: SUPRANEE
THAMMAPITHAK, IMAS. 83 P. 2015.

The purpose of this was twofold. First, it aimed at examining political participation among people living in Don Muang, Bangkok as classified by their demographical data. The subjects participating in this study were 400 people who were entitled to vote for election in Don Muang, Bangkok. The instrument used to collect the data was a questionnaire with the level of confidence of 0.80. The statistical tests used to analyze the collected data included percentage, means, standard deviation, t-test, one-way ANOVA with a pre-set of a significant level of 0.05.

The results of the study were as follows:

1. It was shown that the subjects rated their level of political participation at a high level ($\bar{X} = 3.49$). Specifically, they rated their participation in political election at the highest level ($\bar{X} = 4.63$), and rated their participation in terms of running for the election at a low level ($\bar{X} = 2.13$).
2. Based on the results from the comparison, it was shown that there were statistically significant differences in the level of political participation among the subjects with different gender, age, educational level, amount of income, marital status, and occupation at a significant level at 0.05.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
สมมติฐานการวิจัย	3
ขอบเขตการวิจัย.....	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง	7
แนวความคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	32
ข้อมูลพื้นฐานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	47
วิธีการวิจัย.....	47
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	47
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	48
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย	48
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	49

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย	51
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป	51
ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง	54
ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน	59
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	67
สรุปผลการวิจัย	67
อภิปรายผล	70
ข้อเสนอแนะ	73
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	77
ประวัติย่อของผู้วิจัย	83

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ	51
2 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ	51
3 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม ระดับการศึกษา.....	52
4 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม รายได้ต่อเดือน.....	52
5 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม สถานภาพสมรส.....	53
6 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ	53
7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับ ของการมีส่วนร่วมด้านความสนใจทางการเมือง.....	54
8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับ ของการมีส่วนร่วมด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง	55
9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับ ของการมีส่วนร่วมด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	56
10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับ ของการมีส่วนร่วมด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	57
11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับ ของการมีส่วนร่วมด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง.....	58
12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วม ทางการเมืองในภาพรวม	59
13 เปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร	59
14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม ทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอายุ	60
15 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต คอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอายุ	60

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับระดับการศึกษา.....	61
17 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับระดับการศึกษา.....	61
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับรายได้ต่อเดือน.....	62
19 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับรายได้ต่อเดือน.....	62
20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับสถานภาพสมรส.....	63
21 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับสถานภาพสมรส.....	64
22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอาชีพ.....	64
23 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอาชีพ.....	65
24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน.....	66

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามมาตรา 87 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น
2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น
4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมือง ภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชนรวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่
5. ส่งเสริมและให้การศึกษแก่ประชาชนเกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

ในส่วนของกระบวนการทางการเมืองนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองแท้จริงคือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้ คือกระบวนการทางการเมือง ซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ในฐานะที่การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล และองค์ประกอบทางการเมืองที่ครอบคลุมระบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction system) ทางการเมืองทั้งหมดจะส่งเสริมให้เข้าใจบทบาท การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล และองค์กรทางการเมือง ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้น การศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในฐานะเป็นกระบวนการทางการเมือง (Political process) จึงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงเกี่ยวกับกระบวนการอบรมหล่อหลอมทางการเมือง

(Political socialization) ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเชื่อและพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคมด้วย (วัชรารักษ์ โพธิ์ศรีดา, 2543, หน้า 2)

ปัจจัยหลายประการที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ทางการเมือง ตามที่นักวิชาการของไทยหลายท่านค้นพบคือ

1. วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนเป็นแบบเก่า มีลักษณะไม่สอดคล้องกับอุดมการณ์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยของตะวันตกบางอย่าง กล่าวคือ ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความกระตือรือร้น หรือสนใจทางการเมือง และมักถือว่าการเมืองเป็นเรื่องของชนชั้นกลาง
2. กระบวนการการเรียนรู้ทางการเมือง มิได้มีบทบาทช่วยให้ประชาชนทั่วไปเกิดความสนใจรอบรู้และแสดงความคิดเห็นได้แย่ง หรือประชาชนขาดประสบการณ์ทางการเมือง เนื่องจากระดับการศึกษาต่ำ ทำให้ไม่มีโอกาสแสดงบทบาทหรือมีส่วนร่วมทางการเมือง
3. ปัญหาเศรษฐกิจบีบรัดตัวจนไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนหันมาสนใจกับเหตุการณ์ทางการเมืองมากนัก
4. คนไทยชอบวิถีชีวิตอย่างง่าย มักถือเอาความสะดวกสบายเป็นใหญ่ ตลอดจนประชาชนส่วนใหญ่ขาดความศรัทธาและไม่ผูกพันกับรัฐบาล เพราะผู้บริหารประเทศขาดความสามารถ
5. องค์กรทางการเมือง ไม่เข้มแข็งพอที่จะเป็นหลักเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมืองและพัฒนาทางการเมืองได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พรรคการเมืองมิได้ทำหน้าที่พรรคการเมืองอย่างแท้จริง เพราะขาดความสามารถในการจัดองค์กรตลอดจนถูกปฏิวัติรัฐประหารบ่อย ๆ จนทำให้พรรคการเมืองล้มลุกคลุกคลานตลอดมา (ชัยวัฒน์ รัฐขจร, 2522, หน้า 3)

ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงต้องการทราบว่าประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีรูปลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น สมาชิกสภาเขตและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร เป็นเช่นไร หรือการเลือกตั้งในระดับชาติ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา เป็นเช่นไร เป็นต้น โดยประชาชนเขตดอนเมืองเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครและสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร หรือการเลือกตั้งในระดับชาติ เช่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภานั้นมีความสุจริตยุติธรรมปราศจากการซื้อสิทธิขายเสียงในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามลักษณะของประชากรศาสตร์

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
6. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

มีขอบเขต 3 ด้าน

1. ขอบเขตด้านพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้มีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนราษฎร จำนวน 131,858 คน (สำนักงานเขตคอนเมือง, 2557)
2. ขอบเขตของเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษามุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย
  - 2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย
    - 2.1.1 เพศ
    - 2.1.2 อายุ
    - 2.1.3 ระดับการศึกษา
    - 2.1.4 รายได้ต่อเดือน
    - 2.1.5 สถานภาพสมรส
    - 2.1.6 อาชีพ
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

- 2.2.1 ด้านความสนใจทางการเมือง
- 2.2.2 ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง
- 2.2.3 ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
- 2.2.4 ด้านการดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- 2.2.5 ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง
- 2.2.6 ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

3. ขอบเขตด้านเวลา กำหนดขอบเขตด้านเวลาในการทำการศึกษาระยะวิจัยในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ไว้ตั้งแต่เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2557 ถึง พฤษภาคม พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนในเขตคอนเมือง ที่มีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทุกระดับ

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกในลักษณะรับฟังข่าวสารทางการเมือง ข่าวสารทางราชการ การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ชักชวนสนทนา สนับสนุนด้านการเมือง การติดต่อแสดงความคิดเห็นหรือร้องเรียนต่อเจ้าหน้าที่บ้านเมือง หรือนักการเมือง การติดตามการหาเสียงของนักการเมือง และการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ความรู้ทางการเมือง หมายถึง องค์ความรู้ทั้งหมดของประชาชนที่จะตัดสินใจเลือกลงคะแนนเลือกตั้งด้วยตนเอง

ความสนใจทางการเมือง หมายถึง ความเอาใจใส่ ถึงความเป็นไปทางการเมือง การติดตามข่าวสารบ้านเมือง

การลงสมัครรับเลือกตั้ง หมายถึง บุคคลผู้ซึ่งมีอายุตามที่กฎหมายกำหนดไม่ต่ำกว่า 25 ปี สามารถลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง หมายถึง บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี บริบูรณ์ ในปีที่มีการเลือกตั้งหรือบุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีชื่ออยู่ในพื้นที่ที่มีการเลือกตั้งนั้น ๆ

การดำรงตำแหน่งทางการเมือง หมายถึง การที่ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ที่ได้รับการเลือกตั้งเข้าไปแล้ว สามารถอยู่จนครบวาระ คือ 4 ปี หรืออาจเกิดจากกรณีอื่น อาจอยู่ไม่ครบวาระก็ได้

การเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง หมายถึง การที่บุคคลมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง กรรมการประจำหน่วย ผู้สังเกตการณ์ การเลือกตั้ง หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเมือง

การติดตามข่าวสารทางการเมือง หมายถึง ความสนใจข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ วารสารพรรคการเมือง

การเลือกตั้งระดับท้องถิ่น หมายถึง การเลือกตั้งระดับ อบต., เทศบาล, อบจ., สจ., การเลือกตั้งในท้องถิ่นกรุงเทพมหานคร เช่น สข., สก. เป็นต้น

การเลือกตั้งระดับชาติ หมายถึง การเลือกตั้งระดับ ส.ส., ส.ว. เป็นต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบความรู้ทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร
2. ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และสามารถนำข้อสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปปรับใช้ในการพัฒนาระบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้เกิดประสิทธิภาพ และมีประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด
3. ข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อปรับปรุงแก้ไข ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

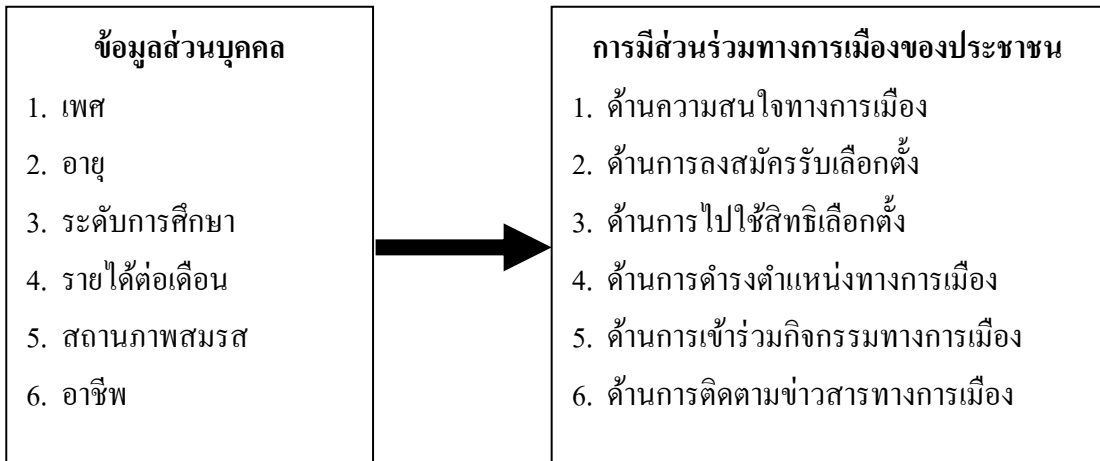
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยอาศัยตัวแปรตามที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมและลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้ง ของสมบัติ ชำรงชัญญวงศ์ (2549) สรุปว่าประชาชนอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบวิธีการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมทางการเมือง 3 ระดับ คือ ปัจเจกบุคคล ระดับองค์การ และเครือข่ายขององค์กรภาคประชาชน และทฤษฎีของ Bromage (1950) ได้จำแนกลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองไว้ 3 อย่าง ใหญ่ ๆ คือ

- 1) การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
- 2) การบังคับและชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ และ
- 3) การดำเนินการอย่างเป็นทางการ

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เพื่อกำหนดเป็นแนวความคิดในงานวิจัยนี้ โดยกำหนดแนวความคิดสำหรับการศึกษางานวิจัย ตามลำดับ ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.1 ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.3 การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550
  - 1.4 ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.5 รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.6 ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - 1.7 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย
  - 2.1 ความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตย
  - 2.2 หลักเกณฑ์สำคัญของประชาธิปไตย
  - 2.3 หลักการสำคัญของประชาธิปไตย
  - 2.4 หลักการของประชาธิปไตย
3. ข้อมูลพื้นฐานเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวผู้นำทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการแสดงออกของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย

ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ได้มีนักวิชาการหลายท่านทั้งนักวิชาการชาวไทยและชาวต่างประเทศ ได้ให้คำนิยาม และหรือความหมายของคำว่า “การมีส่วนร่วม” ไว้ต่างกัน ดังนี้

วิฑูรย์ ภูษุช (2548, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่าง กว้าง ๆ และครอบคลุมว่าหมายถึง กิจกรรมทั้งหลายของประชาชน แต่ละบุคคลที่ต้องการมีอิทธิพล ผลักดันให้เกิดผลงานทางการเมืองตามต้องการเท่านั้นแต่ยังรวมถึงกิจกรรมเป็นการยอมรับ สนับสนุนในเชิงพิธีการด้วยผู้ที่ยอมรับรัฐบาลที่แสดงออกโดยการปรับพฤติกรรมตนเองตามคำสั่ง หรือข้อเรียกร้องของรัฐบาล แต่ผู้ที่ไม่เห็นด้วยก็พยายามก่ออิทธิพลผลักดันให้มีการเปลี่ยนแปลง หรือแก้ไขใหม่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีทั้งที่เป็นการต่อต้าน เช่น เดินขบวนประท้วง การก่อจลาจลและทั้งที่เป็นการสนับสนุน เช่น การให้ความร่วมมือทางการเมืองในการเสียดยาธิ เภณทัฬหาร เป็นต้น

สมคิด บางโม (2548, หน้า 175) กล่าวว่า การตัดสินใจ หมายถึง การตัดสินใจเลือกทาง ปฏิบัติซึ่งมีหลายทางเป็นแนวปฏิบัติไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ การตัดสินใจนี้อาจเป็นการตัดสินใจที่จะ กระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือหลายสิ่งหลายอย่าง เพื่อความสำเร็จตรงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ในทาง ปฏิบัติการตัดสินใจ มักเกี่ยวข้องกับปัญหาที่ยุ่ยากสลับซับซ้อน และมีวิธีการแก้ปัญหาให้วินิจฉัย มากกว่าหนึ่งทางเสมอ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้วินิจฉัยปัญหาว่าจะเลือกสั่งการปฏิบัติ โดยวิธีใดจึง จะบรรลุเป้าหมายอย่างดีที่สุดและบังเกิดผลประโยชน์สูงสุดแก่องค์กรนั้น

การตัดสินใจ (Decision making) หมายถึง กระบวนการในการคัดเลือกเพื่อการปฏิบัติ ที่มีทางเลือกอยู่หลายทาง และผลลัพธ์มีความแตกต่างกันในการตัดสินใจนี้จะมีขั้นตอนที่เริ่มต้นจาก การที่ได้ตระหนักถึงปัญหา และขั้นตอนสุดท้ายจะนำไปสู่การตัดสินใจอย่างมีเหตุผลจากการที่มี ผู้ให้ความหมายดังกล่าวข้างต้นผู้เขียนมีความเห็นว่า การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร ตัดสินใจใช้ในการแก้ไขปัญหาขององค์กร หรือการกำหนดแนวทางการปฏิบัติซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐาน ข้อมูลข่าวสารที่ได้รับจากโครงสร้างองค์กร พฤติกรรมของบุคคล และกลุ่ม (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, 2557)

บรรยงค์ โตจินดา (2548, หน้า 178) กล่าวว่า การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจ หมายถึงการที่ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาพิจารณาตัดสินใจและสั่งการในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การวินิจฉัยสั่งการหรือการตัดสินใจเป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เพราะการวินิจฉัยสั่งการจะเป็น การเลือกทางเลือกดำเนินการที่ดีที่สุดในการบรรดาทางเลือกหลาย ๆ ทาง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2549, หน้า 564) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง จะต้อง เป็นเรื่องของกิจกรรมมิใช่ทัศนคติ และใช้กับบุคคลธรรมดาไม่ใช่ชนกการเมือง หรือผู้นำ

ทางการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเมืองเพราะเป็นอาชีพ ถือว่าเป็นเรื่องของการมีบทบาททางการเมือง การที่จะตัดสินใจว่าการกระทำใด ๆ เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองหรือเป็นบทบาททางการเมือง อาจถือลักษณะทางการเมืองที่บุคคลนั้นกระทำอยู่ และจะต้องเป็นเรื่องที่แสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงอาจเป็นไปได้ทั้งถูกกฎหมาย และผิดกฎหมายสันติหรือรุนแรง ถึงแม้ว่าผู้เข้าร่วมจะมีวัตถุประสงค์เพื่อกดดันรัฐบาล แต่ก็อาจจะไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของรัฐบาลแต่ประการใด ขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วมว่ามีศักยภาพมากน้อยเพียงใด

สมบัติ ชำรงฉัญวงศ์ (2549, หน้า 565) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำโดยสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพูดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับผู้แทนราษฎร การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การช่วยเขียนสุนทรพจน์ในการหาเสียง การช่วยรณรงค์หาเสียง และการสมัครเข้ารับเลือกตั้ง ลักษณะความกระตือรือร้นของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จาก การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การลงคะแนนเสียง การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่ของพรรคหรือเจ้าหน้าที่รัฐแต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียดาย การเป็นทหารและเจ้าหน้าที่ด้านตุลาการ

สมบัติ ชำรงฉัญวงศ์ (2549, หน้า 569-570) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลที่มีจุดประสงค์เพื่ออิทธิพลในกระบวนการตัดสินใจของรัฐบาล โดยแยกลักษณะที่น่าสนใจไว้หลายประการ คือ

ประการแรก การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายในเรื่องกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อทางการเมือง แต่ยอมรับว่าทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ใช่เป็นกิจกรรม

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดาส่วนนักการเมืองหรือผู้นำทางการเมืองนั้นเราถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political role)

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

ประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์กดดันรัฐบาล การมีส่วนร่วม

ทางการเมืองจะมีผลมากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลาและในทุก ๆ เรื่อง

Weiner (1971, pp. 161-163) ได้รวบรวมความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ดังนี้

1. การกระทำที่สนับสนุนหรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครอง (Support and demand)
2. ความพยายามที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการใช้อิทธิพล (Influence) ต่อการปฏิบัติการของรัฐบาลหรือในการเลือกผู้นำรัฐบาล
3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายและได้รับการยอมรับว่าชอบธรรม (Legitimate)
4. การกระทำที่มีตัวตนแทน (Representation)
5. สภาพที่บุคคลไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง (Alienation) เพราะเห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง
6. ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้อง หรือ เป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะกระทำ (Activists)
7. การกระทำที่มีความต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา (Persistence continuum) ซึ่งอาจมีสถานะการเป็นสถาบัน (Institutionalized) หรือการกระทำครั้งคราว ซึ่งเกิดขึ้นทันทีทันใด และมีระดับความรุนแรง
8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะ (Public policy) หรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการกระทำของหน่วยราชการ (Bureaucratic actions)
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรม อันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติ (National politics)
10. การกระทำที่เป็นการกระทำทางการเมือง (Political acting)

จากความหมายข้างต้น Weiner ได้ประมวลและสรุปคำว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” หมายถึง การกระทำโดยสมัครใจใด ๆ ซึ่งไม่ว่าจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์กรหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และใช้วิธีถูกต้องตามกฎหมายหรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งที่จะไปมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะการบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมืองของรัฐบาลทั้งระดับชาติ ระดับท้องถิ่น Weiner เน้นว่า “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” จะต้องมีการประกอบครบ 3 ประการ คือ มีการกระทำ เป็นไปโดยสมัครใจ และมีการเลือก จะขาดอย่างใดอย่างหนึ่งไม่ได้

Robert (1971, p. 145) นักรัฐศาสตร์ชาวอังกฤษได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมโดยสมัครใจของแต่ละบุคคลในกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการลงคะแนนเสียงเป็นสมาชิก และกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง เช่น ความเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เจ้าหน้าที่สถาบันการเมือง กิจกรรมที่ไม่เป็นทางการ เช่น การอภิปรายทางการเมืองหรือร่วมฟังเหตุการณ์ทางการเมือง การชักชวนทางการเมืองของเจ้าหน้าที่หรือสมาชิกของกลุ่มการเมือง

Parry (1972, p. 3) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมกับผู้อื่นในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองนั้นมีอยู่ทั่วไป อาจเรียงลำดับได้จากการออกเสียงเลือกตั้ง ไปจนถึงการเป็นผู้กำหนดนโยบาย และการดำเนินนโยบาย

Huntington and Nelson (1982, p. 5) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นกิจกรรมของประชาชนแต่ละบุคคลที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล โดย Huntington ได้พิจารณาแง่มุมที่สำคัญและกำหนดขอบเขตของความหมายให้ชัดเจนขึ้น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่รวมถึงทัศนคติ แต่เป็นการกระทำของการมีส่วนร่วมที่เป็นประชาชนธรรมดา ซึ่งกิจกรรมทางการเมืองมีลักษณะเป็นช่วง ๆ ไม่ต่อเนื่อง ไม่เป็นเวลา และเป็นบทบาทรองจากบทบาทอื่น ๆ นอกจากนี้ยังหมายความเฉพาะการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล ซึ่งเป็นผู้ที่มีความชอบธรรมในการตัดสินใจในการแบ่งสรรทรัพยากรในสังคมที่มีอยู่อย่างจำกัด ซึ่งการกระทำต่าง ๆ นี้ไม่รวมไปถึงการกดดันหรือมีอิทธิพลต่อกลุ่มต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับรัฐบาล

Nie and Verba (1975, p. 1) ได้ให้ความหมายการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ถูกต้องตามกฎหมายของประชาชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์โดยตรงมากหรือน้อยในการมีอิทธิพลต่อการเลือกของเจ้าหน้าที่รัฐบาล หรือการกระทำที่กำลังดำเนินการอยู่ของเจ้าหน้าที่รัฐบาล โดยเน้นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะต้องมีลักษณะดังนี้

1. เป็นเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมของพลเมืองเฉพาะบุคคล รวมทั้งผู้ที่เฉื่อยชาต่อกฎเกณฑ์ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยอาชีพ ซึ่งรวมถึงเจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าหน้าที่พรรคการเมืองและพวกหัวคะแนน
2. เป็นกิจกรรม ซึ่งมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการเลือกของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
3. การมีส่วนร่วมในการปกครองโดยการกระทำกิจกรรม

กล่าวโดยสรุปได้ว่า

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้กระทำได้ เป็นการกระทำที่ต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชน เพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ อย่างไรก็ตาม แม้การมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนจะเป็นไปตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดให้ไว้กระทำได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนรวมตัวเพื่อชุมนุมคัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นต่อนโยบายต่าง ๆ ของรัฐได้ แต่ก็อาจปรากฏได้ว่า การมีส่วนร่วมดำเนินไปโดยถูกต้องตามกฎหมายอาจถูกกลืนเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายได้ เช่น การขว้างปา ต่อสู้ทำร้ายร่างกาย การใช้ความรุนแรง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมของประชาชนมีความสำคัญในการสร้างประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนและส่งเสริมธรรมาภิบาล ตลอดจนการบริหารงาน หากการมีส่วนร่วมของประชาชนมากขึ้นเพียงใด ก็จะช่วยให้มีการตรวจสอบการทำงานของผู้บริหาร และทำให้ผู้บริหารมีความรับผิดชอบต่อสังคมมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการป้องกันนักการเมืองจากการกำหนดนโยบายที่ไม่เหมาะสมกับสังคมนั้น ๆ นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นการสร้างความมั่นใจว่าเสียงของประชาชนจะมีคนรับฟัง อีกทั้งความต้องการหรือความปรารถนาของประชาชนก็จะได้รับการตอบสนอง อย่างไรก็ตามไม่มีเทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนเทคนิคใดเทคนิคหนึ่งที่มีความเหมาะสมและสามารถใช้ได้ผลดีกับทุกสถานการณ์

สำหรับความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น นอกจากการมีส่วนร่วมของประชาชนและเป็นเงื่อนไขหลักของระบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมแล้ว ยังจะช่วยให้กระบวนการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาและโครงการต่าง ๆ ของรัฐบาลเป็นไปด้วยความรอบคอบ ลดความขัดแย้งในสังคมและบังเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งแก่ชุมชนและประเทศชาติ ทำให้คุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น การมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้ใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง การมีส่วนร่วมของประชาชนจึงมีเป้าหมายสำคัญคือ นำค่านิยม ความคิดเห็นของสาธารณชนเข้าสู่การตัดสินใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการตัดสินใจที่สำคัญ แก้ปัญหาความขัดแย้งจากความต้องการที่เหมือนกัน การสร้างความเชื่อมั่น และให้การศึกษาและให้ข้อมูลแก่สาธารณชน

อุดมคติของประชาธิปไตยแล้วต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับรัฐบาลอย่างกว้างขวาง เช่น ไปเลือกตั้งมีกิจกรรมในชุมชน ร่วมเป็นสมาชิกในองค์กรชุมชนและเป็นสมาชิกกลุ่มผลประโยชน์เป็นผู้ปฏิบัติงานให้กับพรรคการเมืองและสมัครรับเลือกตั้ง ตามอุดมการณ์ชุมชนนิยม (Communitarianism) ยกย่องการมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจกรรมชุมชน ไม่แต่เพียง

การเลือกตั้งแต่บางครั้งจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในกลุ่ม การประชุม การทำงานกับเพื่อนบ้าน เพื่อร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชน ตามอุดมการณ์นี้เชื่อถือว่าหากชุมชนพูดคุยปัญหาตนเองโดยการประชุมแบบเห็นหน้ากันจะเกิดการเรียนรู้จากกัน กลุ่มชุมชนนิยมของสหรัฐอเมริกาจึงเรียกร้องให้ใช้ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) เป็นวิถีหาความหมายให้กับชีวิต กลุ่มชุมชนนิยมพยายามกระจายความคิดของท็อกเกอร์วิลล์ (Tocqueville) ที่ยกย่องการประชุมเทศบาลและเรียกร้องให้เพิ่มอาสาสมัครชุมชน (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2548, หน้า 167)

สมบัติ ชำรงชญวงศ์ (2549, หน้า 571-573) ได้อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) เป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทางการเมือง กล่าวคือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้ เป็นประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญของระบอบประชาธิปไตย สังคมใด มีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำพิจารณาได้จากระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชน สังคมที่ประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง ย่อมมีระดับความเป็น ประชาธิปไตยสูง ในทางตรงข้ามถ้าสังคมใดมีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคม นั้นมีระดับความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นเป้าหมายของ การพัฒนาทางการเมืองโดยตรง โดยเฉพาะการพัฒนาทางการเมืองให้ เป็นประชาธิปไตย

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นกระบวนการทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมือง แท้จริงคือ การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้ก่อให้เกิด ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทาง การเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมือง เหล่านี้คือ กระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ ดังนั้น พฤติกรรมทางการเมืองของบุคคลและองค์กรทางการเมืองที่ครอบคลุมระบบปฏิสัมพันธ์ (Interaction system) ทางการเมืองทั้งหมดจะส่งเสริมให้เข้าใจบทบาทการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในฐานะที่เป็นกระบวนการทางการเมือง (Political process) จึงเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงกับ กระบวนการอบรมหล่อหลอมทางการเมือง (Political socialization) ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อถือและ พฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลในแต่ละสังคมหากพิจารณาการมีส่วนร่วมทางการเมือง ภายใตกรอบของระบอบการเมืองอาจจำแนกได้ 2 ลักษณะสำคัญ คือ

2.1 เป็นลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งมีความหมายครอบคลุมลักษณะต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้น

2.2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบอำนาจนิยมหรือระบอบเผด็จการ ลักษณะ สำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบนี้จะเป็นไปแบบทิศทางเดียวกล่าวคือ ประชาชน

จะแสดงบทบาททางการเมืองได้เฉพาะภายใต้กรอบที่ผู้ปกครองกำหนดให้เท่านั้นส่วนใหญ่จะเป็น การแสดงออกทางการเมืองเพื่อสนับสนุนผู้ปกครองภายใต้การระดมและการกำกับของผู้ปกครอง โดยตรงอาจเป็นการแสดงออกของประชาชนเพื่อสนับสนุนรัฐบาล หรือแสดงออกซึ่งการต่อต้าน ต่างชาติที่เป็นปฏิปักษ์กับรัฐบาลการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน ระบอบอำนาจนิยมหรือระบอบเผด็จการจะเป็นไปในลักษณะของการระดมการมีส่วนร่วม (Mobilized participation) เป็นสำคัญและจะต้องเป็นไปในลักษณะการสนับสนุนผู้นำเผด็จการ เท่านั้นจะแสดงออกเพื่อการคัดค้านผู้นำหรือรัฐบาลเผด็จการมิได้ดังนั้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในระบอบอำนาจนิยมหรือระบอบเผด็จการ จึงแตกต่างกับระบอบประชาธิปไตย อย่างชัดเจน เพราะการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบ ประชาธิปไตยสามารถกระทำได้ทั้งในทางสนับสนุนและคัดค้านรัฐบาลและโดยส่วนใหญ่จะเป็น การแสดงออกที่เป็นอิสระจากการควบคุมหรือกำกับของรัฐบาล นอกจากนี้การแสดงออกทาง การเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตย อาจมีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพ ของรัฐบาล และทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ระบอบประชาธิปไตย ถ้าสะท้อนถึงความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ก็คือ การแสดงออกซึ่ง เจตจำนงทั่วไป (General will) ของประชาชนนั่นเอง จึงเป็นเรื่องที่ผู้นำทางการเมืองจะต้องให้ ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังกล่าวมาข้างต้นนั้นแล้ว

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

การมีส่วนร่วม คือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามา มีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วม รับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550

หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของ ประชาชน กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น

4. ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง และจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมืองเพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่

5. ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

6. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 10,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ (การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย)

7. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 20,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภาคัดถอนบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง (นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ประธานศาลฎีกา ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ประธานศาลปกครอง หรืออัยการสูงสุด รวมถึง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ กรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดินและกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้พิพากษาหรือตุลาการ พนักงานอัยการหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง) ด้วยเหตุมีพฤติการณ์ร้ายชัดปกปิด

7.1 ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่

7.2 ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

7.3 ส่อว่ากระทำผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

7.4 ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย หรือฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างรุนแรง

7.5 มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติ เห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ แบ่งเป็นกรณีดังต่อไปนี้

7.5.1 กรณีที่อาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน

7.5.2 กรณีที่มีกฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติ

หมวด 7 ให้อำนาจแก่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง สามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

มาตรา 163 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่าหนึ่งหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้รัฐสภาพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามที่กำหนดในหมวด 3 และหมวด 5

แห่งรัฐธรรมนูญนี้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องจัดทำร่างพระราชบัญญัติเสนอมาด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีการเข้าชื่อ รวมทั้งการตรวจสอบรายชื่อ ให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติ และ คณะกรรมการวิสามัญเพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นจะต้องประกอบด้วยผู้แทนของ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของ จำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

มาตรา 164 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่าสองหมื่นคน มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานวุฒิสภาเพื่อให้วุฒิสภามีมติตามมาตรา 274 ให้ถอดถอนบุคคลตามมาตรา 270 ออกจากตำแหน่งได้คำร้องขอตามวรรคหนึ่งต้องระบุพฤติการณ์ที่กล่าวหาว่าผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดเป็นข้อ ๆ ให้ชัดเจนหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการที่ประชาชนจะเข้าชื่อร้องขอตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

มาตรา 265 ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งย่อมมีสิทธิออกเสียงประชามติการจัดให้มีการออกเสียงประชามติให้กระทำได้ในเหตุ ดังต่อไปนี้

(1) ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีเห็นว่ากิจการในเรื่องใดอาจกระทบถึงประโยชน์ได้เสียของประเทศชาติหรือประชาชน นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรีอาจปรึกษา ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้มีการออกเสียงประชามติได้

(2) ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้มีการออกเสียงประชามติการออกเสียงประชามติตาม (1) หรือ (2) อาจจัดให้เป็นการออกเสียงเพื่อมีข้อยุติโดยเสียงข้างมากของผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติในปัญหาที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ หรือเป็นการออกเสียงเพื่อให้คำปรึกษาแก่คณะรัฐมนตรีก็ได้ เว้นแต่จะมีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะการออกเสียงประชามติต้องเป็นการให้ออกเสียงเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบในกิจการตามที่จัดให้มีการออกเสียงประชามติ และการจัดการออกเสียงประชามติในเรื่องที่จัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือคณะบุคคล จะกระทำมิได้ก่อนการออกเสียงประชามติ รัฐต้องดำเนินการให้ข้อมูลอย่างเพียงพอ และให้บุคคลฝ่ายที่เห็นชอบและไม่เห็นชอบกับกิจการนั้น มีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนได้อย่างเท่าเทียมกัน หลักเกณฑ์และวิธีการออกเสียงประชามติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ ซึ่งอย่างน้อยต้องกำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการออกเสียงประชามติ ระยะเวลาในการดำเนินการ และจำนวนเสียงประชามติ เพื่อมีข้อยุติ

จุดเด่นและจุดด้อยของร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550

ก่อนที่จะมีการให้ประชาชนออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ใน วันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2550 เพื่อเป็นการนำเสนอข้อมูลอีกด้านหนึ่งของร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 ที่ได้จากการรวบรวมความคิดเห็นของนักวิชาการ สื่อมวลชน นักการเมือง รวมทั้งของผู้เขียนเองมาเรียบเรียง โดยนำ จุดเด่นและจุดด้อยของร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 เปรียบเทียบกับรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ไว้ดังนี้

จุดเด่น

1. ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ประชาชนชาวไทยมีโอกาสร่วมกันทำประชามติ (Referendum) เป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์การเมืองของประเทศ ย่อมดีกว่าการนำร่างรัฐธรรมนูญไปผ่านความเห็นชอบของรัฐสภาที่แม้ว่าจะมาจากการเลือกตั้ง

2. ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ได้เปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบบกึ่งรัฐสภาไปเป็นระบบรัฐสภาตามปกติ ทำให้รัฐสภามีความเข้มแข็งขึ้น จากเดิมที่รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ได้เปลี่ยนแปลงระบอบการเมืองไทยจากระบบรัฐสภาไปเป็นระบบกึ่งรัฐสภาสมัยใหม่ โดยให้ฝ่ายบริหารมีความเข้มแข็งคล้ายกับระบบการปกครองกึ่งประธานาธิบดี

3. สิทธิเสรีภาพและกระบวนการคุ้มครอง รวมทั้งการบังคับให้เกิดสิทธิเสรีภาพ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มีข้อดีมากกว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ในหลายประการ เช่น สิทธิในการให้ชุมชนฟ้องหน่วยงานของรัฐได้ การให้ประชาชนมีสิทธิฟ้องศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรงเป็นครั้งแรกในกรณีมีการละเมิดสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ การให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว ถ้าเป็นเด็ก เยาวชน สตรี คนพิการ ให้ได้รับการคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม

4. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มีรายละเอียดเป็นจำนวนมากถือว่าเป็นข้อดีมากกว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 เพราะว่าเป็นการกำหนดเป็นบทบัญญัติให้รัฐบาลต้องระมัดระวังให้ชัดเจนในนโยบายที่แถลงต่อรัฐสภาว่าจะดำเนินการใด เวลาใด เพื่อประชาชนบ้าง

5. ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ไม่มีบทบัญญัติว่าด้วยการศึกษาขั้นปริญญาตรีของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทำให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎรได้ย่อมทำให้ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 นี้มีความเป็นประชาธิปไตยในระดับที่สูงมากกว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ที่กำหนดให้ประชาชนเพียงบางส่วน (เฉพาะที่สำเร็จการศึกษาขั้นปริญญาตรีเท่านั้น) มีสิทธิสมัครเป็นผู้แทนราษฎร

6. การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชน ตามร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 เพิ่มอำนาจทางการเมืองให้ประชาชนมากกว่าในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 โดยในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ได้ลดจำนวนการเข้าชื่อของประชาชนในการเสนอกฎหมายเหลือหนึ่งหมื่นคน และการถอดถอนนักการเมืองเหลือสองหมื่นคน การลงประชามติให้มีผลผูกพันการ ตัดสินใจของรัฐบาลด้วย และการให้ประชาชนห้าหมื่นคนสามารถขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญได้

7. การเพิ่มหมวดการเงิน การคลัง และงบประมาณ เป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐด้านการเงิน ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ได้กำหนดเงื่อนไขการใช้จ่ายเงินของฝ่ายบริหารไว้อย่างชัดเจน ไม่ให้มีการใช้เงินนอกงบประมาณได้อีกต่อไป เพื่อควบคุมการใช้งบประมาณของฝ่ายบริหารจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐสภาและต้องบอกให้ประชาชนทราบที่มาของงบประมาณ รวมถึงภาระผูกพันในอนาคต ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ไม่มีหมวดนี้

8. ร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 กำหนดให้นายกรัฐมนตรีต้องเป็น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และในส่วนของรัฐมนตรีจะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือไม่ก็ได้ และ แม้ว่าเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาแต่เดิมก็ไม่ต้องพ้นไปจากการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเมื่อรับตำแหน่งเป็นรัฐมนตรีเหมือนรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งจะทำให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเห็นความสำคัญของกระบวนการทางรัฐสภา เช่น การตั้งกระทู้ถาม การที่คณะกรรมการสิทธิการศึกษามีอำนาจเรียกบุคคลมาให้ข้อมูลและชี้แจงต่อฝ่ายสภา ฯลฯ

9. ระบบตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและองค์กรอิสระตามร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มีความเข้มข้นของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐมากกว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทยที่ได้กำหนดให้มีการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และจัดตั้งองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญให้เป็นระบบกึ่งการเมืองและกึ่งศาล เช่น การให้ฝ่ายการเมืองมีบทบาทร่วมในการสรรหาบุคคลมาดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ และมีได้มีข้อกำหนดในเรื่องของวิธีการพิจารณาความต่าง ๆ เอาไว้ ในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ได้คงหลักการของระบบการตรวจสอบอำนาจรัฐและองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญไว้ทั้งหมด โดยทำให้มีความเป็นศาลในระดับที่สูงมากขึ้น

10. การกำหนดให้มีหมวดจริยธรรมของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและ เจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นครั้งแรกในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 โดยกำหนดมาตรฐานทางจริยธรรม มีกลไกและระบบในการดำเนินงานเพื่อให้การบังคับใช้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดขั้นตอนการลงโทษตามความร้ายแรงแห่งการกระทำ หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมให้ถือว่าเป็นการกระทำผิดทางวินัย ซึ่งในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ไม่มีหมวดนี้

จุดด้อย

1. ที่มาของสภาร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 มาจากการเลือกตั้งทางอ้อมผ่าน รัฐสภา โดยมาจากตัวแทนในแต่ละจังหวัด 76 คน และจากผู้มีความรู้ด้านกฎหมายมหาชน ด้านรัฐศาสตร์ และผู้มีประสบการณ์ในการบริหารราชการแผ่นดินอีก 23 คน รวม 99 คน ในขณะที่สภาร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 จะมาจากสมาชิกสมัชชาแห่งชาติ 2,000 คนที่มาจากการแต่งตั้งแล้วเลือกกันเองให้เหลือ 200 คน จากนั้นคณะมนตรีความมั่นคงแห่งชาติ (คมช.) จะเลือกให้เหลือ 100 คน
2. เจตนารมณ์ในการยกร่างรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 มีเจตนารมณ์ที่จะปฏิรูปการเมืองของประเทศไทยให้ดีขึ้น สภาร่างรัฐธรรมนูญชุดนี้จึงนำหลักวิชาการ หลักกฎหมาย มาใช้ในการร่างรัฐธรรมนูญอย่างบริสุทธิ์ใจ ส่วนในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์ในการยกร่างรัฐธรรมนูญที่แตกต่างไป มุ่งแต่ที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดจากนักการเมืองและรัฐบาลชุดที่ผ่านมาจนล้มหลักวิชาการ หลักกฎหมายจึงทำให้ขาดหลักการและเหตุผลในการอ้างอิงจนอาจทำให้เกิดปัญหาในอนาคตตามมา และที่สำคัญคือไม่ไว้วางใจในตัวแทนที่ประชาชนเลือกเข้ามาจึงพยายามกีดกัน ให้ออกไป แต่ดึงฝ่ายตุลาการเข้ามาแทน
3. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ที่ในร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 กำหนดรายละเอียดไว้มาก ทำให้รัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งชุดต่อไปจะมีภารกิจและข้อผูกมัดที่จะต้องทำอะไรมากมาย จึงทำให้มีความคล่องตัวในการทำงานน้อยกว่ารัฐบาลตามรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งกำหนดให้รัฐบาลสามารถ “เลือก” ที่จะกระทำหรือไม่ก็ได้
4. ที่มาของรัฐสภา รัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 กำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งด้วยกันทั้ง 2 สภา ต่างกับร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 ซึ่งกำหนดให้สภาผู้แทนราษฎรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน แต่วุฒิสภามาจากระบบผสม คือ จากการเลือกตั้ง 76 คน และสรรหา 74 คน ทำให้มองเห็นว่าร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 มีความเป็นประชาธิปไตยในระดับที่ต่ำกว่ารัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ซึ่งระบบผสมดังกล่าวเป็นระบบใหม่ ฉะนั้นในวันข้างหน้าจึงยังไม่มีความแน่นอนว่าระบบนี้จะอยู่ต่อเนื่องและยาวนานมากเท่าใด
5. วุฒิสภาที่มาจากการสรรหาของคณะกรรมการสรรหาวุฒิสภาตามร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 เมื่อให้มากลั่นกรองการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนจะขัดแย้งกับหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาที่ให้ความสำคัญกับตัวแทนของประชาชน และหากให้ วุฒิสภามีอำนาจถอดถอนนักการเมืองด้วยแล้วจะไม่ยุติธรรมกับประชาชนที่เลือกผู้แทนของตนเข้ามา แต่กลับถูกวุฒิสภาที่ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชนมาถอดถอนได้

6. คณะกรรมการสรรหาบุคคลให้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามร่างรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. 2550 ได้ตัดตัวแทนของพรรคการเมืองที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2540 ออกหมด ทำให้ขาดความเชื่อมโยงกับประชาชน แม้นักวิชาการก็ไม่มี แต่กลายเป็นประธานศาลทั้งหลายหรือประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเข้าไปทำหน้าที่สรรหากันเอง ทำให้แนวโน้มที่จะได้บุคคลที่ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเป็นข้าราชการที่ใกล้ชิดเกษียณ โดยตัวแทนภาคประชาชน นักวิชาการไม่มีโอกาสเข้าไปดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญได้เลย

7. การนำเอาฝ่ายตุลาการมายุ่งเกี่ยวกับการเมืองตามร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. 2550 จะทำให้ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ โดยอำนาจ 3 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการตามหลักการปกครองประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาจะเสียดุลและเอียงข้างฝ่ายตุลาการมากเกินไป โดยฝ่ายที่มาจาก การเลือกตั้งของประชาชน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ กับฝ่ายบริหารถูกลดอำนาจลงไป เมื่อฝ่ายตุลาการมีอำนาจมากขึ้นก็น่าเป็นห่วงว่าอาจถูกการเมืองแทรกแซงและทำให้สูญเสียความน่าเชื่อถือ

ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2549, หน้า 573-574) ได้อธิบายว่า ลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าได้มีนักวิชาการหลายท่านที่ได้ให้ทัศนคติและแนวความคิดไว้ดังนี้

Bromage (1950) ได้จำแนกลักษณะการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการปกครองไว้ 3 อย่างใหญ่ ๆ คือ

1. การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง (Voting) เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาของประชาชนต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้จะมีความหมายจริง ๆ หรือมีผลดีตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจังและการมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใดด้วย

2. การบังคับและชักจูงอย่างไม่เป็นทางการ (Intormation method of pressure and persuasion) เช่น การติดตามการปฏิบัติงานของผู้แทนทางสื่อมวลชน และแสดงเจตจำนงในรูปแบบการรวมกลุ่มกันเดินขบวน เพื่อหาทางเปลี่ยนแปลงผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งที่ตนเองไม่พอใจ ดังนั้นผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งจึงต้องฟังความคิดเห็นของประชาชนที่เป็นแรงกดดันอยู่ตลอดเวลา เพื่อผ่อนคลายความรู้สึกของประชาชนให้ใช้วิธีการมีส่วนร่วมอย่างสันติ ซึ่งได้แก่ การรวมกลุ่มต่อรองหรือผลักดันในรูปแบบของพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ โดยถือว่าพรรคการเมืองหรือกลุ่มดังกล่าวเป็นตัวกลางในการรับฟังและถ่ายทอดความคิดเห็นของประชาชน

3. การดำเนินการอย่างเป็นทางการ (Formal active) ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน โดยการใช้สิทธิที่ได้รับตามรัฐธรรมนูญ เช่น การริเริ่มกฎหมาย การแสดงประชามติ และการเพิกถอนให้ออกจากตำแหน่ง (Recall)

Townsend (1967, pp. 25-29) กล่าวว่า มีความเชื่อที่เกือบจะเป็นสากลว่า มนุษย์ในสังคมจะเข้าไปมีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องกับระบบการเมือง ซึ่งเขาเห็นว่ามียู่ 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะการเกี่ยวข้องตามแบบสังคมคอมมิวนิสต์ คือ ประชาชนถูกบังคับให้เกี่ยวข้องในเรื่องลักษณะที่รัฐบาลเห็นว่าจำเป็น
2. ลักษณะแบบตะวันตก ในประเทศที่มีการปกครองแบบประชาธิปไตยประชาชนมักจะเกี่ยวข้องกับการเมืองอยู่เสมอ โดยความสมัครใจ

รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมือง

1. เลือกตั้ง (Voting)
2. การออกเสียงประชามติ (Referendum) คนทั้งประเทศ ผลออกมาอย่างไรต้องยึดตามนั้น
3. ประชาพิจารณ์ (Public hearing) ต้องทำโดยทั่วถึงกัน
4. มติมหาชน (Public opinion)
5. ประชาสังคม (Civil society) ประเทศไทยยังไม่เคยมีกลไกการมีส่วนร่วมในข้อ 2 การออกเสียงประชามติ และมติมหาชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งเป็นสิทธิและหน้าที่ของประชาชนชาวไทยทุกคน ที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ เพื่อไปทำหน้าที่คัดเลือกตัวแทนของตนเข้าไปออกกฎหมายและเข้าไปบริหารประเทศ ดังนั้นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง และทำให้การเลือกตั้งสุจริตและเที่ยงธรรม ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งได้ดังนี้

1. สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
2. สอดส่องดูแลการเลือกตั้ง แจ้งเหตุหรือเบาะแสการทุจริตซื้อสิทธิขายเสียง
3. ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยพร้อมเพรียง
4. ร่วมตรวจสอบการเลือกตั้ง โดยเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์การเอกชนที่คณะกรรมการการเลือกตั้งรับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้ง
5. ร่วมเป็นเจ้าหน้าที่จัดการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง กรรมการนับคะแนน กรรมการการเลือกตั้งประจำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการเลือกตั้งประจำเขตเลือกตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง สามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้
กิจกรรมการมีส่วนร่วมก่อนการเลือกตั้ง

1. ตรวจสอบบัญชีรายชื่อว่าตนเป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหรือไม่
2. ตรวจสอบพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง
3. ร่วมรณรงค์เลือกตั้ง
4. ฟังการปราศรัยนโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง
5. สอดส่องดูแลพฤติกรรมที่มีชอบ
6. ศึกษาประวัติผู้สมัคร
7. ให้การศึกษาแก่ประชาชน
8. การต่อรองนโยบายของพรรคการเมือง

กิจกรรมการมีส่วนร่วมระหว่างการเลือกตั้ง

1. สังเกตการณ์การซื้อเสียง
2. ลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
3. ติดตามการนับคะแนน
4. ร่วมเป็นคณะกรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง
5. แจ้งเหตุหากพบเหตุการณ์ผิดปกติ
6. ชักชวนประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
7. ไม่รับเงินซื้อเสียง
8. ตรวจสอบดูแลการเลือกตั้งให้เป็นไปตามกติกา

กิจกรรมการมีส่วนร่วมหลังการเลือกตั้ง

1. ติดตามผลการเลือกตั้ง
2. ติดตามผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. ติดตามการจัดตั้งรัฐบาล
4. ติดตามตรวจสอบการทำงานของผู้แทนที่เราเลือก
5. แสดงพลังกลุ่มถอดถอนนักการเมือง ถ้าพบว่ามีกรกระทำโดยมิชอบ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของกลุ่มผลประโยชน์

การรวมตัวกันของบุคคลเป็นกลุ่มบุคคลหรือองค์กรในสังคม มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การรักษาผลประโยชน์ของกลุ่มตนเท่านั้น โดยไม่มีเป้าหมายที่จะเข้าไปเป็นรัฐบาลเพื่อบริหารประเทศ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับเป้าหมายของแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันไป บางกลุ่มอาจเรียกร้องให้รัฐบาลทำ

ตามสิ่งที่กลุ่มคนต้องการ เช่น การเรียกร้องให้แก้ไขปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน ราคาพืชผลการเกษตร หรือเพื่ออำนวยความสะดวกแก่กลุ่มของตน หรืออาจเรียกร้องให้รัฐบาลจัดทำนโยบายหรือโครงการที่กลุ่มคนจะได้เป็นโยชน์ เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของพรรคการเมือง

การรวมกลุ่มของบุคคลที่มีความเชื่อทางการเมืองคล้ายคลึงกัน มีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งสมาชิกลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อไปทำหน้าที่ทั้งฝ่ายบริหาร นิติบัญญัติ อย่างไรก็ตามการเข้าร่วมตัวกันในรูปแบบพรรคการเมืองยังมีเป้าหมายอื่นอีกเช่น การให้การศึกษาทางการเมืองแก่ประชาชน การดูแลและรักษาผลประโยชน์ของส่วนร่วม การสร้างผู้นำทางการเมือง การควบคุมและติดตามตรวจสอบทางการเมือง ฯลฯ ในส่วนของประชาชนสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในพรรคการเมืองได้ เช่น การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การบริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมของพรรคการเมือง การช่วยรณรงค์หาเสียงในช่วงที่มีการเลือกตั้ง เป็นต้น

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ถือเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่สำคัญของการบริหารประเทศภายใต้ระบอบประชาธิปไตย แต่สิ่งที่ควรตระหนักคือ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งจำนวนมากไม่ได้หมายความว่าถึงความเป็นประชาธิปไตยของประเทศ หากแต่การใช้สิทธิเลือกตั้งในรูปแบบประชาธิปไตยที่แท้จริง ต้องมีลักษณะดังนี้

การใช้สิทธิโดยอิสระ คือ การใช้สิทธิเลือกตั้งจะต้องเกิดจากความสมัครใจ ไม่ได้เกิดมาจากการบังคับหรือข่มขู่หรือสัญญาว่าจะให้ผลตอบแทนในการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

การเลือกตั้งโดยลับ การออกเสียงต้องกระทำแต่เพียงลำพัง โดยไม่มีผู้อื่นอยู่ร่วมด้วย หรือสามารถดวงรู้ได้ว่าผู้มีสิทธิเลือกผู้สมัครคนใดหรือออกเสียงอย่างไร การออกเสียงเลือกตั้งของบุคคล ไม่สามารถประกาศให้ทราบเป็นการทั่วไปได้

ความเสมอภาคในการเลือกตั้ง บุคคลแต่ละคนมีสิทธิออกเสียงได้คนละหนึ่งเสียงเท่านั้น ความเป็นกลาง บุคคลที่เข้าไปมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการเลือกตั้งทุกคนต้องปฏิบัติหน้าที่อย่างเที่ยงธรรม ไม่ลำเอียงเข้าฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการแสดงออก

บุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การเขียน การพูด การโฆษณา การพิมพ์ซึ่งการแสดงออกเหล่านี้อาจอยู่ในรูปแบบของการวิพากษ์วิจารณ์ตามสื่อต่าง ๆ รัฐบาลต้องไม่ขัดขวางหรือห้ามปรามการแสดงออกของประชาชน รัฐต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นก่อนลงมือดำเนินการทำกิจการใดที่มีผลกระทบต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนและชุมชน รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ

การมีส่วนร่วมถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนต้องตระหนักว่า ตนเป็นเจ้าของประเทศและต้องเข้าไปรับผิดชอบในกิจการของบ้านเมือง ในทุกโอกาสที่สามารถกระทำได้ ต้องไม่ละเลยหรือเพิกเฉย และควรส่งเสริมคนดีให้เข้ามาบริหาร บ้านเมือง

แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. สนใจ ติดตามข่าวสารด้านการเมือง
2. ติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง
3. สนับสนุนผู้สมัครและนักการเมืองที่ดี
4. ต่อต้านนักการเมืองที่ไม่ดี
5. ให้ความร่วมมือกับทางราชการ ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองที่ดี
6. คัดค้านนโยบายที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ส่วนรวม
7. ศึกษาข้อเท็จจริงให้ถี่ถ้วน
8. เสนอปัญหาให้หน่วยงานแก้ไข
9. ชุมนุมคัดค้านโดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น
10. ปกป้องคุ้มครองสิทธิของตนมิให้ถูกละเมิด
11. เผยแพร่ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

1. การติดตามข่าวสารบ้านเมือง
2. การใช้สิทธิเลือกตั้ง
3. ริเริ่มพูดคุยประเด็นการเมือง
4. ชักจูง รมรงค์ให้ผู้อื่นสนับสนุนบุคคลและพรรคการเมืองที่ตนสนับสนุน
5. เสนอแนวคิด นโยบายต่อนักการเมืองและผู้นำทางการเมือง
6. บริจาคเงินสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง
7. ร่วมประชุมรณรงค์ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง
8. เป็นสมาชิกระดับแกนนำพรรคการเมือง
9. ร่วมระดมทุน
10. เสนอตัวเป็นผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง
11. ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

บันไดการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

บันไดขั้นที่ 1 สนใจติดตามข่าวสารและกิจกรรมทางการเมือง

- บันไดขั้นที่ 2 เริ่มพูดคุยประเด็นทางการเมือง
- บันไดขั้นที่ 3 ศึกษานโยบายของผู้สมัครและพรรคการเมือง
- บันไดขั้นที่ 4 แลกเปลี่ยนเรียนรู้เรื่องทางการเมืองและการเลือกตั้งร่วมกับผู้อื่น
- บันไดขั้นที่ 5 เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ 6 จัดกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งในชุมชน
- บันไดขั้นที่ 7 รณรงค์สนับสนุนบุคคลและพรรคที่ตนนิยม
- บันไดขั้นที่ 8 เป็นอาสาสมัครสอดส่องและช่วยเหลือการเลือกตั้ง
- บันไดขั้นที่ 9 ตัดสินใจเลือกตั้งตัวแทนอย่างรู้เท่าทัน
- บันไดขั้นที่ 10 ติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง พรรคการเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สมบัติ ชำรงชัยวงศ์ (2549, หน้า 576-579) ได้อธิบายว่า รูปแบบและระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่ามีอยู่มากมายหลายรูปแบบและมีวิธีการแตกต่างกันไปในแต่ละระบอบการเมืองและบริบทแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามอาจแบ่งรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยได้เป็น 2 รูปแบบ ได้แก่

รูปแบบที่ 1 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการนั้นจะมีกฎหมายรองรับให้สามารถกระทำได้หรือต้องกระทำ วิธีการที่สำคัญและยอมรับปฏิบัติใช้กันทั่วไปในระบอบประชาธิปไตยมีดังนี้

1. การเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมของบุคคลแต่ละคนในการเลือกตัวแทนของตนเข้าไปใช้อำนาจในการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น การเลือกตั้งเป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ชัดเจนที่สุดในการควบคุมรัฐบาล แต่การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งจะแตกต่างไปจากกิจกรรมการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่นที่จะกำหนดให้ 4 ปี มีครั้งหนึ่ง จึงทำให้ความรู้สึกสร้างสรรค์ทางการเมืองของคนมีน้อยมาก ในทางการวิจัยสามารถวัดระดับประเมินค่าของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้แน่นอนชัดเจนมากกว่าพฤติกรรมอื่น ๆ

2. การใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในประเด็นหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์สาธารณะของประชาชน เช่น การพูด การอภิปราย การเขียนการพิมพ์ ในระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมโดยการใช้สิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้ มีความสำคัญมากเพราะเป็นช่องทางสื่อสารทางการเมือง (Political communication) ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล รัฐบาลจะมีโอกาสได้รับรู้ปัญหา ความคิดเห็นข้อเสนอแนะ และ

ข้อวิจารณ์ที่วางโครงการทำงานของรัฐบาลจากประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจธิปไตยอันจะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงการทำงานของรัฐบาลให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3. การจัดตั้งและเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีความคิดเห็นทางการเมืองตรงกัน และมีความมุ่งหมายที่จะเข้าไปทำหน้าที่บริหารประเทศให้เป็นไปตามอุดมการณ์ของพรรคการเมือง ส่วนประชาชนผู้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดในช่วงที่มีการเลือกตั้งก็สามารถมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงกระทำเสียงช่วยพรรคการเมืองนั้น ๆ

4. การมีส่วนร่วมโดยการรวมตัวเป็นกลุ่มผลประโยชน์

กลุ่มผลประโยชน์ หมายถึง กลุ่มคนมารวมกันเพราะมีอาชีพการงานหรือมีผลประโยชน์หรือมีความมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกันและใช้พลังของกลุ่มให้มีอิทธิพลต่อกระบวนการกำหนดนโยบายของรัฐเพื่อปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของกลุ่มตน

รูปแบบที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการนั้น ในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบเผด็จการจะไม่ยอมรับและไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม โดยจะมีกฎหมายกำหนดข้อห้ามไว้อย่างชัดเจน แม้ประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยบางประเทศจะไม่มีข้อห้ามแต่ก็ไม่ได้ระบุไว้เป็นลายลักษณ์อักษร หรือไม่ได้มีกฎหมายรองรับว่าให้กระทำได้ ซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการ มีดังนี้

1. การเดินขบวนหรือชุมนุมประท้วง

เป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างหนึ่งโดยประชาชนรวมตัวกันเพื่อแสดงความคิดเห็นด้วยกบฏนโยบายหรือการดำเนินการของรัฐบาลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือเป็นการรวมตัวกันเพื่อเรียกร้องต่อรัฐบาลในการกำหนดนโยบายหรือการกระทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งตามความต้องการของประชาชน ผู้ชุมนุม

2. การก่อความไม่สงบทางการเมือง

เป็นวิธีแสดงออกของประชาชน โดยการไม่เชื่อฟังอำนาจรัฐหรือปฏิบัติการที่ละเมิดกฎหมายโดยอ้างความบกพร่องของรัฐบาลเป็นสาเหตุ วิธีนี้อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจสังคม และความมั่นคงทางการเมืองของประเทศ การมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการก่อความไม่สงบทางการเมืองนี้ ในขั้นเริ่มต้นอาจจะยังไม่ผิดกฎหมายและระบบการเมืองยินยอมให้กระทำได้แต่หากรัฐบาลไม่สามารถแก้ไขเหตุการณ์ได้ เหตุการณ์อาจยืดเยื้อลุกลามเป็นความวุ่นวายทางการเมือง และนำไปสู่ความไม่สงบในบ้านเมือง อาจมีการใช้ความรุนแรงทำร้ายร่างกายและทรัพย์สินซึ่งเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีรูปแบบที่สำคัญ 2 รูปแบบ ซึ่งได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบเป็นทางการที่จะมีกฎหมายรองรับและการมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบไม่เป็นทางการที่ไม่มีกฎหมายรองรับ แต่จะเป็นการกระทำโดยทั่วไปในประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตย

ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

Rush (1992, p. 112) ได้จัดลำดับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองไว้ 10 ระดับ โดยเรียงจากสูงไปต่ำ คือ

1. การดำรงตำแหน่งด้านการบริหารหรือการเมือง (Holding political of administrative officer) ซึ่งได้แก่ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
2. การเสาะแสวงหาตำแหน่งด้านการบริหารหรือการเมือง
3. การเข้าร่วมในรูปการเป็นสมาชิกพรรคที่เข้มแข็ง (Active membership) ขององค์การทางการเมือง (Political organization) ได้แก่ การปฏิบัติหน้าที่ในพรรคการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์
4. การเข้ามาในรูปของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ (Passive membership) ขององค์การทางการเมือง ซึ่งหมายถึงการเป็นสมาชิกโดยไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างไร เพียงแต่เป็นการจ่ายค่าสมาชิกอยู่เป็นประจำเท่านั้น
5. การมีส่วนร่วมในรูปของการเป็นสมาชิกที่เข้มแข็งขององค์การที่คล้ายคลึงกับองค์การทางการเมือง (Quasi political organization) ได้แก่ กลุ่มผลประโยชน์ทั้งหลายที่มีหน้าที่เกี่ยวกับการเมืองในบางส่วนเท่านั้น
6. การมีส่วนร่วมในรูปแบบของการเป็นสมาชิกเฉย ๆ ขององค์การที่คล้ายคลึงกับองค์การทางการเมือง
7. การเข้าร่วมในรูปแบบการชุมนุมในที่สาธารณะหรือชุมนุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การร่วมเดินขบวนต่าง ๆ (Demonstration)
8. การเข้าร่วมในรูปการอภิปรายถกเถียงข้อปัญหาทางการเมือง ในรูปแบบไม่เป็นทางการ (Informal political discussion)
9. การเข้าร่วมในรูปของการให้ความสนในทั่วไปต่อเรื่องราวทางการเมือง
10. การเข้าร่วมในรูปของการใช้สิทธิเลือกตั้ง (Voting)

Roth and Wilson (1980, pp. 150-151) ได้แบ่งระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากระดับสูงสุดไปหาระดับต่ำสุด ดังนี้

1. พวกเบี่ยงเบน เช่น ผู้ก่อการร้ายทางการเมือง การลอบฆ่ากันในทางการเมือง

2. การเป็นเจ้าของหน้าที่ของรัฐบาลและการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
3. การเป็นเจ้าของหน้าที่ของพรรคการเมืองซึ่งทำหน้าที่อย่างเต็มเวลา
4. การเป็นหัวหน้ากลุ่มผลประโยชน์
5. การช่วยรณรงค์หาเสียงให้แก่พรรคหรือผู้สมัครเข้ารับการเลือกตั้ง
6. การเป็นสมาชิกที่กระตือรือร้นของพรรคการเมือง
7. การเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มผลประโยชน์
8. การเข้าร่วมในโครงการต่าง ๆ ของชุมชนที่ตนอาศัยอยู่
9. การเข้าร่วมชุมนุมทางการเมือง
10. การเข้าเป็นสมาชิกของกลุ่มผลประโยชน์
11. การชักชวนบุคคลอื่น ๆ ให้ไปลงคะแนนแก่ผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง
12. การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง
13. การพูดคุยหรือสนทนาในเรื่องราวทางการเมือง
14. การให้ความสนใจต่อความเป็นไปทางการเมือง
15. ผู้ที่ไม่ได้ให้ความสนใจทางการเมืองเลย

สมบัติ ชำรงฉัตร (2549, หน้า 579-582) ได้อธิบายเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า ประชาชนอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งรูปแบบวิธีการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยทั่วไปการมีส่วนร่วมทางการเมืองมี 3 ระดับ คือ ระดับปัจเจกบุคคล ระดับองค์กร และเครือข่ายขององค์กรภาคประชาชน ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคล

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปัจเจกบุคคลเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเข้าไปมีส่วนร่วมในระดับองค์กรดังนั้นการศึกษายุทธศาสตร์ของปัจเจกบุคคลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองจะทำให้เข้าใจพื้นฐานการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนทั่วไปและจะทำให้เข้าใจถึงแนวโน้มของการพัฒนาการมีส่วนร่วมในระดับปัจเจกบุคคลไปสู่ระดับองค์กรได้ดียิ่งขึ้นจากการศึกษาของนักวิชาการจำนวนมากที่สนใจเรื่องพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของปัจเจกบุคคลสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้ (สมบัติ ชำรงฉัตร, 2549, หน้า 579-580)

- 1.1 บุคคลมีความสนใจหรือผูกพันกับการเลือกตั้งจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจการเลือกตั้ง
- 1.2 บุคคลที่มีความสนใจจนเกิดความผูกพันทางการเมือง ทำให้มีแนวโน้มในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองหรือการรณรงค์ทางการเมืองต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

1.3 บุคคลที่ประกาศตัวสังกัดพรรคการเมืองอย่างชัดเจนมีแนวโน้มที่จะมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในกระบวนการทางการเมือง

1.4 ผู้อาวุโสมีแนวโน้มที่จะสังกัดพรรคการเมืองมากกว่าคนหนุ่มสาว

1.5 บุคคลที่มีความนิยมคู่แข่งชั้นทางการเมืองหรือมีความสนใจต่อประเด็นการโต้เถียงหรือการต่อสู้ทางการเมืองใดเป็นการเฉพาะจะมีแนวโน้มเป็นผู้ที่กระตือรือร้นทางการเมือง

1.6 บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะบุคคลที่มีการศึกษาสูงมีแนวโน้มที่จะมีจิตใจผูกพันทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำกว่า

1.7 โดยทั่วไปชายจะมีจิตใจเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางการเมืองมากกว่าหญิง

1.8 บุคคลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาคึกว่า จะมีแนวโน้มที่จะพัฒนาประสิทธิภาพทางการเมืองได้ดีกว่า

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับองค์กรหรือกลุ่ม

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับองค์กรจะมีพลังในการเรียกร้องและต่อรองสูง และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐบาล หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้มากกว่า การมีส่วนร่วมในระดับปัจเจกบุคคล ปัจจัยสำคัญที่เป็นตัวกำหนดอิทธิพลและพลังของการมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ ได้แก่ จำนวนสมาชิกของกลุ่ม ความสามัคคีของกลุ่ม และบทบาทของผู้นำกลุ่ม เป็นต้น

การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับองค์กรของประชาชนสามารถกระทำได้ใน 2 ระดับ คือ

1. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับชาติ เป็นการกระทำโดยผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยเหลือพรรคการเมือง รณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภา การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบและติดตามการทำงานของรัฐบาล โดยการพูด เขียน การพิมพ์โฆษณาการชุมนุม และการเดินขบวนประท้วงคัดค้านเรียกร้องหรือสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล เป็นต้น

2. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เป็นการกระทำผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์กรบริหารส่วนตำบล การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบและติดตามการทำงานของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการชุมนุมประท้วงคัดค้านเรียกร้องหรือสนับสนุนต่อนโยบายการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. การสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคประชาชน การเมืองภาคประชาชน เป็นส่วนหนึ่งของการใช้สิทธิทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปกครองในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน การยอมรับในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนจะเป็นการโอนอำนาจธิปไตยที่ตกค้างอยู่กับรัฐมาสู่ประชาชนมากขึ้น และจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎี

3.1 การใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

3.2 การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง

3.3 การกระทำของแต่ละบุคคลเป็นเอกเทศต่อปัญหาทางการเมืองและสังคม

3.4 การเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่ม

3.5 การเข้าร่วมกิจกรรมที่ใช้ความรุนแรงและอาจเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย

กล่าวโดยสรุปแล้ว นักวิชาการแต่ละท่านต่างก็จัดระดับของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันออกไป แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็น คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองบางประเภทจะมีความสำคัญต่อสังคมหนึ่ง แต่สำหรับอีกสังคมหนึ่ง อาจจะได้ว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเดียวกันนั้น มีความสำคัญน้อยกว่าก็ได้

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักรัฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับปัจจัยอันเป็นสาเหตุของการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแวดวงนักวิชาการผู้สนใจทางพฤติกรรมศาสตร์และการพัฒนาทางการเมือง เป็นการพยายามหาคำตอบว่า เหตุใดในสังคมหนึ่งจึงมีการขยายตัวของการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างรวดเร็วขณะที่ในอีกสังคมหนึ่งยังมีลักษณะที่เกือบไม่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองเลย เนื่องจากการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นสิ่งจำเป็น และสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากระบอบประชาธิปไตยเป็นการครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้น การพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักวิชาการที่สนใจจะพิจารณาปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัจจัยส่วนบุคคล ว่าเหตุใดบุคคลหนึ่งจึงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากอีกบุคคลหนึ่ง ดังนี้คือ

ระดับการพัฒนา เป็นลักษณะของกระบวนการสร้างความทันสมัย เป็นกระบวนการที่เชื่อมโยงระหว่างสังคมดั้งเดิมกับสังคมทันสมัย กระบวนการนี้จะเป็นผลให้สังคมดั้งเดิมเปลี่ยนไป มีการขยายตัวของเมืองสร้างความเป็นเมือง การสร้างความเป็นอุตสาหกรรมภายในประเทศ ระดับการศึกษาของคนสูงขึ้น ความคาดหวัง ความทะเยอทะยานของคนเพิ่มสูงขึ้นอันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนทัศนคติทางสังคมในขณะเดียวกันในสังคมที่ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจอยู่ในอัตราที่ต่ำกว่า

กระบวนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางสังคม (Social mobilization) ความคับข้องใจจะเกิดขึ้นและถ้าความคับข้องใจเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขแล้ว ประชาชนจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง สร้างข้อเรียกร้อง (Demand) เข้าสู่ระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น (Huntington & Nelson, 1976, pp. 33-34)

กฎเกณฑ์เกี่ยวกับวิธีการเมือง เช่น กฎเกี่ยวกับผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง บุคคลที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้ง มีแนวโน้มที่จะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ และผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้หมายความว่า จะไม่เข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอื่น ๆ และผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งก็ได้หมายความว่า จะเข้าร่วมทางการเมืองเสมอไป ผู้ที่ไม่มีสิทธิลงคะแนนเสียงเพราะไม่มีคุณสมบัติต่าง ๆ เช่น อ่านหนังสือไม่ได้ เพศหญิง อายุไม่ถึง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งกีดขวางการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามกฎหมาย เช่น ความต้องการหลักแหล่งที่อยู่อาศัย ภาษี การลงคะแนน หรือการดำเนินการเลือกตั้ง เป็นต้น

สถาบันทางการเมือง โดยเฉพาะระบบพรรคการเมืองยังมีการแข่งขันระหว่างพรรคการเมืองมากเท่าไร อัตราการมีส่วนร่วมทางการเมืองยิ่งสูงขึ้น เพราะพรรคการเมืองจะพยายามใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อสร้างความพึงพอใจเป็นที่ประทับใจแก่ผู้เลือกตั้ง โดยการตอบสนองเพื่อให้ฐานพรรคการเมืองกว้าง อันจะเป็นประโยชน์ต่อพรรคการเมืองในการลงคะแนนเสียงให้พรรค นอกจากนี้ กลุ่มผลประโยชน์ก็เป็นสถาบันการเมืองหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคคล เนื่องจากที่มีประโยชน์คล้ายคลึงจะรวมตัวกันเป็นกลุ่มผลประโยชน์ เพื่อผลักดันให้พรรคการเมือง ที่กลุ่มตนสนับสนุนดำเนินนโยบายทางการเมืองที่เป็นประโยชน์แก่กลุ่มตนให้มากที่สุด จึงเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้เงินสนับสนุนพรรคการเมือง การไปเลือกตั้งให้พรรคการเมืองอื่น

การได้รับข่าวสารทางการเมือง Verba and Nie (1974, p. 25) ทำให้มีการสื่อสารทางการเมือง จะมีความรู้สึกถึงผลกระทบจากการปฏิบัติงานของรัฐบาล ความรู้สึกในด้านความสามารถทางการเมืองและความสนใจ โดยจะกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง Verba and Nie (1974, p. 29) โดยการได้รับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชน (วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์) หรือจากการสื่อสารระหว่างบุคคล เช่น การเจรจา การประชุม Milbrath and Goel (1977, pp. 25-42)

สภาพแวดล้อมทางสังคม ซึ่งมีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตัวแปรเป็นรูปธรรมและมองเห็นได้ชัดเจนมากที่สุด นอกจากนี้ตัวแปรทางด้านสภาพแวดล้อมทางสังคมยังเป็นตัวแปรต้น (Independent Variable) ของตัวแปร ที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองอื่น ๆ อีกด้วย เช่น ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพทางการเมือง ทัศนคติทางการเมือง เป็นต้น (Milbarth & Goel, 1977, p. 86)

สภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของบุคคลที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกองค์กร อายุของบุคคล ความแตกต่างทางเพศ ศาสนาและผิคน Milbrath and Goel (1977, p. 56) ปัจจัยเหล่านี้มีสหสัมพันธ์สูงกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง นอกจากนี้สถานะทางเศรษฐกิจสังคมของบุคคลพิจารณาจากระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ การพิจารณาว่า บุคคลใดมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมสูงหรือต่ำนั้นพิจารณาจากระดับความสูงต่ำของปัจจัยทั้ง 3 ดังกล่าว เป็นต้น จากการศึกษาวิจัยหลายครั้งในสหรัฐอเมริกาพบว่า ผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจ สังคมสูง จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีสถานะทางเศรษฐกิจสังคมต่ำ Nie and Verba (1975, p. 65) และความสัมพันธ์ระหว่างสถานะทางเศรษฐกิจสังคมกับกิจกรรมทางการเมืองใกล้เคียงอย่างมาก อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยทั่วไปได้แก่ การศึกษา รายได้ อาชีพ ที่อยู่อาศัย การเป็นสมาชิกองค์กร อายุ เพศ และศาสนาซึ่งแนวคิดดังกล่าว ผู้ศึกษามีได้เลือกตั้งแปรเหล่านี้มาใช้ในการศึกษาครั้งนี้เพราะมีผู้ทำการศึกษาไว้มากแล้ว และผลการวิจัยก็ออกมาในแนวทางเดียวกัน ประกอบกับทั้งตัวแปรเหล่านี้ยากต่อการนำผลที่ได้ไปพัฒนาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย Democracy คำว่า ประชาธิปไตย มาจาก Democracy ในภาษาอังกฤษแปลมาจากคำว่า Demokratia ในภาษากรีกโบราณ มาจากคำว่า Demos = ประชาชน กับคำว่า Kratos = ปกครอง, หลักเกณฑ์ นำมารวมกัน จะมีความหมายว่า การปกครองโดยประชาชน นั่นเอง แปลโดยรากศัพท์มีความหมายว่า การปกครองโดยผู้ถูกปกครอง หรือการปกครองโดยประชาชน การปกครองของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน

ความหมายเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน ตรงกันข้ามกับระบอบอำนาจนิยม (เช่น ระบอบราชาธิปไตย, ระบอบเผด็จการทหาร, ระบอบอำมาตยาธิปไตย) ซึ่งเป็นระบอบปกครองโดยคนเดียว หรือโดยคนกลุ่มน้อย ผู้มีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป (เรียกว่า พวกอภิสิทธิชน) ในโลกยุคเศรษฐกิจตลาดเสรีสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพลเมืองผู้เสียภาษี (ทั้งทางตรงและทางอ้อม) และเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติร่วมกัน เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่จะสร้างควมมีประสิทธิภาพ (ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ) และความเป็นธรรม ได้มากกว่าระบอบอำนาจนิยม ในบางสถานการณ์ ในระบอบอำนาจนิยม อาจจะมีผู้ปกครองที่เป็นคนดีหรือคนเก่งอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่า เขาหรือลูกหลาน หรือพรรคพวกเขา ที่ได้ตำแหน่งจากการสืบเชื้อสาย หรือการแต่งตั้ง จะปกครองประเทศได้อย่างมี

ประสิทธิภาพและเป็นธรรมสำหรับคนส่วนใหญ่เสมอไป เพราะระบบสืบเชื้อสายและแต่งตั้งเป็นระบบที่ไม่แน่นอน และไม่มีประสิทธิภาพ และเพราะว่าการให้คนสืบทอดอำนาจโดยไม่มี การตรวจสอบถ่วงดุลมักนำไปสู่การฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตน ระบบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบ อำนาจนิยมในแง่ที่ว่า มีระบบคัดเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพกว่า และมีระบบการตรวจสอบ ถ่วงดุลอำนาจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากเกินไปได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบ ประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่สักแต่ว่ามีการเลือกตั้ง แต่ยังมี การซื้อขายเสียง การโกง การใช้อำนาจและระบบอุปถัมภ์

หลักเกณฑ์สำคัญของประชาธิปไตย

1. เชื้อในอำนาจอธิปไตยของปวงชน

ถือว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตย เป็นของประชาชนทั้ง ประเทศร่วมกัน อำนาจอธิปไตยนี้ เห็นได้ จากการเลือกตั้ง ประชาชนจะเลือกคนเข้าไปทำหน้าที่ ปกครอง แทนตัวเอง องค์การในการปกครองประเทศสูงสุดคือ รัฐบาล การเลือกตั้ง จะเรียกได้ว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่ จะต้องเป็นหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ คือ

- 1.1 เป็นการเลือกที่เป็นไปโดยอิสระ ไม่มีการบังคับ จูงใจ ให้ผู้มีสิทธิลง
- 1.2 เป็นการลงคะแนนเสียงโดยการลงคะแนนลับ
- 1.3 เป็นการเลือกตั้งอย่างแท้จริงคือต้องมีผู้ลงรับสมัครเลือกตั้งมากกว่า 1 คน และ

ไม่ทำการคดโกงโดยวิธีการต่าง ๆ

1.4 เป็นการเลือกตั้งที่มีการกำหนดระยะเวลาคือกำหนดไว้ว่าจะอยู่ได้ในตำแหน่งกี่ปี ถึงจะมีการเลือกตั้งกันใหม่อีกครั้ง

1.5 ผู้ที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งและผู้ที่ได้รับสมัครเลือกตั้ง มีสิทธิเสมอภาคและใช้สิทธิได้ทั่วถึง

ข้อสำคัญของการเลือกตั้ง

ถ้าประชาชนส่วนใหญ่เลือกตั้งไม่เป็น ไม่เข้าใจการเมืองระบอบประชาธิปไตยและ ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์สำคัญของการเลือกตั้ง อาจเป็นสาเหตุของการทำลายประชาธิปไตยได้อย่างไม่รู้ตัว

การมีส่วนร่วม

ประชาชนจะต้องสนใจเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัวเรา โดยเฉพาะเรื่องการเมือง คือ คอยเฝ้าติดตาม เฝ้าดูบทบาท และพฤติกรรมของรัฐบาลและฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ว่ามีนโยบาย อะไรออกมาและมีผลกระทบอะไรต่อการดำรงชีวิตประจำวันของเราหรือไม่ อย่างไรบ้าง การที่ ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมนั้น สามารถกระทำได้โดยผ่าน พรรคการเมือง ผ่าน กลุ่ม

ผลประโยชน์และกลุ่มกดดัน อันเพื่อที่จะทำให้รับรู้และเข้าใจข้อเท็จจริงของการบริหารบ้านเมือง และรู้เท่าทันนักการเมือง

การยึดถือเสียงข้างมากที่เคารพสิทธิเสียงส่วนน้อย

มนุษย์เรานั้น ต่างคนต่างจิตใจ จะหาความเป็นเอกฉันท์ในทุกเรื่องนั้นย่อมเป็นไปได้ยากลำบากมาก แต่ควรต้องยอมรับในหลักการ การคงอยู่/ ดำรงอยู่ของฝ่ายค้าน คือ เคารพในความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาล ไม่ดูถูกหมิ่นประมาทเสียงส่วนน้อย [พรรคฝ่ายค้านโดยดูถูกเหยียดหยามจากสมาชิกพรรคพลังประชาชนอยู่เสมอ] ที่สำคัญ ไม่กระทำการอันใดที่จะไปละเลยสิทธิหรือไปละเมิด/ ยับยั้งสิทธิของฝ่ายค้าน โดยการใช้เสียงข้างมากลากไป เช่น ก่อนหน้าที่กลุ่มพันธมิตร ฯ จะเคลื่อนย้ายมาหน้าทำเนียบรัฐบาล พรรคฝ่ายค้านยื่นญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีและคณะ แต่ถูกรัฐบาลไม่สนใจ ละเลย โดยอ้างว่า เพิ่งบริหารบ้านเมืองเพียงแค่ 4 เดือน แต่พรรคฝ่ายค้าน มองว่า บ้านเมืองกำลังมีปัญหา ไม่ว่าจะเรื่องมีอบพันธมิตร ฯ มีอบชวานา มีอบบรรพตทุก น้ำมันแพง แต่รัฐบาลมองว่า เหตุการณ์ยังปกติ

2. เชื่อในหลักเสรีภาพ เสรีภาพในระบอบประชาธิปไตย ไม่ได้หมายความว่าทำอะไรก็ได้หมดทุกอย่าง แต่หมายความว่ากระทำใด ๆ ได้ตามขอบเขตที่กำหนดไว้ โดยไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและไปละเมิดสิทธิผู้อื่น

3. เชื่อในหลักเสมอภาค หมายความว่า ความเสมอภาคบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกัน แต่ไม่ได้หมายความว่า เท่าเทียมกันทุกเรื่องทุกอย่าง

4. เชื่อในหลักเหตุผลและภราดรภาพก็คือ ยึดหลักเหตุผลเป็นสำคัญ เคารพซึ่งกันและกัน รวมถึงสิ่งที่ขาดเสียมิได้คือคำนึงถึงประเทศชาติบ้านเมืองเป็นหลักการที่จะมีการเมืองการปกครองแบบประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริงนั้น

ประชาชนจะต้องมีความคิด ความเชื่อ และทัศนคติ ที่สอดคล้องกับหลักการสำคัญของประชาธิปไตยด้วยหรือที่เรียกว่า มีจิตวิญญาณประชาธิปไตย

หลักการสำคัญของประชาธิปไตย

1. การมีเหตุผลและเคารพในความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
2. มีความอดกลั้นในความคิดเห็นที่แตกต่าง
3. การตกลงอย่างสันติวิธี
4. การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง
5. ตระหนักถึงเรื่องสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่อส่วนรวมคือการคำนึงถึง

ผลประโยชน์ส่วนรวมเป็นสำคัญ (วิทยากร เชียงกูล, 2557)

หลักการของประชาธิปไตย

หลักการประชาธิปไตยมีมากมายแต่ที่ถือว่าสำคัญและนักการเมืองต้องยึดถึงเป็นสรณะ มีดังต่อไปนี้

1. อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน (Popular sovereignty) ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยคือระบบที่ประชาชนมีอำนาจอธิปไตย และมอบหมายให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มาจากการเลือกตั้งทำหน้าที่แทนตน การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกถึงสิทธิและอำนาจของประชาชน จนมีคำกล่าวที่ว่า เสียงของประชาชนคือเสียงของสวรรค์ (Vox populi, Vox dei)
2. สิทธิเสรีภาพ (Rights and freedom) เป็นหัวใจสำคัญของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย สิทธิดังกล่าวต้องกำหนดในรัฐธรรมนูญและการบังคับกฎหมาย เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารและข้าราชการประจำที่อำนาจตามกฎหมาย จะต้องยึดถือด้วยบทกฎหมายอย่างเคร่งครัด ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชน เพราะถ้ามีการกระทำดังกล่าวก็เท่ากับละเมิดเจ้าของอำนาจอธิปไตย
3. ความเสมอภาค (Equality) ความเสมอภาคภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยถือว่าทุกคนเสมอภาคเท่ากันหมด หนึ่งในนั้นมีสิทธิลงคะแนนเสียงได้หนึ่งเสียง (One man one vote) ความเสมอภาคดังกล่าวนี้ หมายถึงความเสมอภาคทางการเมือง และความเสมอภาคต่อหน้ากฎหมาย (Equality before the law) การเลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลอันใดก็ตาม ถือว่าขัดต่อหลักการประชาธิปไตย
4. หลักนิติธรรม (The rule of law) ได้แก่ การใช้กฎหมายในการบริหารประเทศ โดยกฎหมายดังกล่าวนั้นต้องผ่านกระบวนการร่างกฎหมายอย่างถูกต้อง และหลักของกฎหมายนั้นต้องเป็นกฎหมายที่คำนึงถึงสิทธิเสรีภาพและอำนาจอธิปไตยของประชาชน โดยกระบวนการยุติธรรม (Due process of law) จะต้องเป็นไปตามครรลอง หลักนิติธรรม (The rule of law) จึงต่างจาก The rule by law ซึ่งหมายถึงการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศโดยไม่คำนึงถึงหลักการประชาธิปไตย และบ่อยครั้งก็กลายเป็นการบริหารงานโดยตัวบุคคล (The rule by men) มากกว่าหลักการ
5. ค่านิยมและจิตวิญญาณความเป็นประชาธิปไตย (The democratic ethos) ซึ่งหมายถึงค่านิยมที่ได้รับการอบรมตั้งแต่ครอบครัว สถาบันการศึกษา และทางสังคม ให้มีความเชื่อและศรัทธา ในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมที่เป็นประชาธิปไตย มองคนอื่นด้วยสายตา ที่เสมอภาค ทั้งหมดนี้ถือได้ว่าเป็นการพัฒนาจิตวิญญาณประชาธิปไตย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของการพัฒนาและธำรงไว้ซึ่งระบบ ประชาธิปไตย

6. ความอดทนอดกลั้น (Tolerance) ความใจกว้าง (Open-mindedness) และความมีน้ำใจนักกีฬา (Sporting spirit) ทั้งหมดนี้เป็นหัวใจสำคัญของสังคมประชาธิปไตย เพราะในสังคมประชาธิปไตยนั้นจะต้องยอมรับความแตกต่างทั้งในเชื้อชาติศาสนา ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี จุดยีนและความคิดเห็นทางการเมืองของคนในสังคม การรู้แพ้รู้ชนะ รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักปราชญ์ราชบัณฑิตและผู้มีประสบการณ์ เพื่อนำมาประมวลใช้ให้เป็นประโยชน์ในการทำงาน ที่สำคัญอะไรที่ตนไม่ชอบและไม่พอใจแต่ตราบเท่าที่ไม่กระทบต่อสิทธิของตนก็ต้องยอมให้สิ่งนั้นปรากฏอยู่เพราะเป็นสิทธิส่วนบุคคลภายใต้ระบบที่มีความเสมอภาค

7. ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยคือกรรมวิธี (Means) เพื่อเป้าหมายทางการเมือง แต่ขณะเดียวกันระบบประชาธิปไตยตกเป็นเป้าหมายอันสูงส่ง (Noble end) ในตัวของมันเอง การมอง ว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นเฉพาะกรรมวิธีหรือ Means จึงไม่ถูกต้อง ถึงแม้ว่า End คือผลประโยชน์จะตกต่อสังคมก็ตาม เพราะถ้าทำลายกระบวนการของความถูกต้องแม้จะส่งผลใน ทางบวกต่อสังคม แต่ถ้ามีผลกระทบในทางลบต่อระบบก็จะเป็นการทำลายเป้าหมายอันสูงส่งของระบอบประชาธิปไตย อันเป็นสิ่งที่ไม่พึงปรารถนาอย่างยิ่ง ประชาธิปไตยจึงเป็นทั้งกรรมวิธี (Means) และเป้าหมาย (End) ในตัวของมันเอง ทั้งสองส่วนนี้ต้องไปด้วยกัน

8. ผู้ดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงทั้งในนิติบัญญัติบริหาร และศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องตระหนักว่าตนเป็นผู้ซึ่งได้รับอาณัติจากประชาชน ดังนั้น ผลประโยชน์สูงสุดจะต้องเป็นผลประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อผลประโยชน์ของประชาชน ส่วนใหญ่การกระทำอันใดขัดต่อผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย การนั้นย่อมไม่ถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องมีความรู้ดีกว่าสิ่งที่ตนทำอยู่นั้นเป็นการประกอบภารกิจ ศักดิ์สิทธิ์ (Sacred mission) หรือหน้าที่อันสูงส่ง (Noblesse oblige) เพื่อประชาชน เพื่อชาติและแผ่นดิน

9. ผู้ซึ่งดำรงตำแหน่งบริหารระดับสูงทั้งในนิติบัญญัติบริหาร ตุลาการ จำเป็นอย่างยิ่งต้อง ยึดถือหลักจริยธรรมทางการเมือง รวมตลอดทั้งมารยาททางการเมือง โดยจะต้องกระทำหน้าที่อย่าง ซื่อสัตย์สุจริต คำนึงถึงผลดีผล เสียที่จะเกิดต่อประชาชน ชาติและบ้านเมือง เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อส่วนรวม เพราะงานการเมืองเป็นงานอาสาสมัครที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

10. ภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย การกระทำอันใดก็ตามต้องคำนึงถึงหลัก การใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้ คือ ความถูกต้องตามกฎหมาย (Legality) ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy) ความถูกต้องเหมาะสม (Decency) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) ทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวจะทำให้งานที่รับผิดชอบอยู่นั้นประสบความสำเร็จ การมุ่งเน้นไปที่ตัวบทกฎหมายตามลายลักษณ์อักษรแต่เพียงอย่างเดียวเป็นสิ่งที่ ไม่พอเพียง การกระทำอันใดที่ไม่เหมาะสมแม้จะ

ถูกต้อง ตามกฎหมายก็จะขาดความชอบธรรมทางการเมือง อันจะส่งผลถึงความน่าเชื่อถือของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในที่สุด

11. การบริหารบ้านเมืองจะต้องอิงหลักธรรมาภิบาล (Good governance) ซึ่งได้แก่ ความชอบธรรมทางการเมือง (Legitimacy) ความโปร่งใส (Transparency) การมีส่วนร่วมของประชาชน (Participation) ความรับผิดชอบเป็นได้ให้ไต่เบียด (Accountability) และความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Efficiency and effectiveness) ซึ่งหมายถึงการกระทำนั้นต้องส่งผลในทางบวกทั้งในแง่ผลได้ (Output) และผลลัพธ์ (Outcome)

12. ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองโดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารระดับสูง ซึ่งสามารถนำประเทศชาติและสังคมไปสู่ความเจริญ หรือไปสู่ความเสียหายในด้านต่าง ๆ ทั้งในแง่การเมือง สังคม เศรษฐกิจ อุดมการณ์ศรัทธาและความเชื่อในระบบ ฯลฯ ต้องเป็นบุคคลที่เป็นที่นิยมไปด้วยคุณสมบัติ อันได้แก่ การมีอุดมการณ์ทางการเมือง (Political ideology) การมีจริยธรรมทางการเมือง (Political ethics) การมีความรู้ทางการเมือง (Political knowledge) การมีประสาทสัมผัสทางการเมือง (Political sense) และการเข้าใจอารมณ์ทางการเมือง (Political mood) ของประชาชนอย่างถูกต้อง นอกจากนั้นยังต้องบริหารประเทศโดยคำนึงถึงหลัก นิติธรรมและคุณสมบัติอื่น ๆ ที่กล่าวมา 11 ข้อเบื้องต้น เพื่อจะธำรงไว้ซึ่งความชอบธรรมที่จะดำรงตำแหน่งบริหารและการใช้อำนาจอรัฐ (Moral authority) ผู้ใด ก็ตามที่ขาดหลักการข้อที่ 12 ดังกล่าวมานี้ย่อมจะเสียความชอบธรรมทางการเมืองในการดำรง ตำแหน่งทางการเมือง

ข้อมูลพื้นฐานเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร

ประวัติเขตดอนเมือง

ดอนเมือง ตั้งอยู่เลขที่ 999 ถนนเชิดวุฒากาศ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร อยู่ทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ติดต่อกับทุ่งรังสิต จังหวัดปทุมธานี ส่วนทางทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี เดิมเป็นพื้นที่ป่าสะแกและทุ่งนา เป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ต่าง ๆ เช่น ช้าง เป็นต้น

ดอนเมืองมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงน้ำท่วมไม่ถึง แต่เดิมชาวบ้านเรียกว่า ดอนอิเหนียว เนื่องจากมีนกเหยี่ยวและอีแร้งอาศัยบินหากินอยู่บริเวณละแวกนั้นเป็นจำนวนมาก ยังมีชาวบ้านพักอาศัยอยู่ด้านหัวสนามบิน และแถบบริเวณริมคลองเปรมประชากร ประมาณได้ราว 50 หลังคาเรือนด้านการคมนาคมมีแต่ทางรถไฟที่จะเข้าเมืองหลวงหรือออกต่างจังหวัดเพียงทางเดียวเท่านั้น

ในราวปี พ.ศ. 2469 ทางราชการได้พิจารณาจัดตั้งกองการบิน สังกัดกองทัพบกขึ้น ณ บริเวณแห่งนี้ ซึ่งต่อมาในภายหลังได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นกองทัพอากาศ (โดยมี พล.อ.ท. พระยาเฉลิมอากาศเป็นผู้บัญชาการทหารอากาศคนแรก) และในปีนั้นเองทางราชการกองทัพอากาศ ได้ขอพระราชทานเปลี่ยนชื่อสถานที่จากดอนอิเหนียวเป็นดอนเมือง โดยอยู่ในเขตปกครองของ ตำบลตลาดบางเขน อำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร และคงใช้ชื่อดอนเมืองนี้มาตราบจนถึงทุกวันนี้

สำนักงานเขตดอนเมืองจัดตั้งโดยประกาศกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2532 โดยแยกจากเขตบางเขน จำนวน 3 แขวง ประกอบด้วย แขวงทุ่งสองห้อง แขวงสีกัน และแขวงตลาดบางเขน มีเนื้อที่ประมาณ 59.56 ตารางกิโลเมตร โดยเช่าอาคารตึกแถว 8 คูหา บริเวณซอยแจ้งวัฒนะ 10 เปิดให้บริการประชาชนไปก่อนจนกระทั่งวันที่ 23 สิงหาคม 2534 กรุงเทพมหานคร ได้อนุมัติงบประมาณมติดำเนินการ 89 ล้านบาท สร้างอาคารสำนักงานเขตดาวขึ้นใหม่สูง 8 ชั้น ในเนื้อที่ ทั้งหมด 3 ไร่ 1 งาน อยู่บริเวณทิศตะวันออกของอาคาร

ต่อมาวันที่ 14 ตุลาคม 2540 ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตดอนเมืองและจัดตั้งเขตหลักสี่ มีผลทำให้เขตดอนเมืองถูกแบ่งออกเป็น 2 เขตปกครอง ใช้เป็นแนวคลองไผ่เขียว (คลองตาอูฐ) มาบรรจบคลองเปรมประชากร และคลองวัดหลักสี่เป็นเส้นแบ่งเขต โดยแบ่งแขวงสีกันซึ่งอยู่ตอนเหนือรวมกับแขวงตลาดบางเขนตอนบน ซึ่งถูกยุบรวมกับแขวงสีกัน ตั้งเป็นเขตดอนเมืองมีเนื้อที่ประมาณ 34.5 ตารางกิโลเมตร ส่วนแขวงตลาดบางเขนที่เหลืออยู่ตอนใต้รวมกับแขวงทุ่งสองห้องตั้งเป็นเขตหลักสี่ทั้งนี้ผลตั้งแต่วันที่ 21 พฤศจิกายน 2540 เป็นต้นไป

ข้อมูลทางสถิติ

พื้นที่	36.803 ตร.กม.
ประชากร	168,493 คน (พ.ศ. 2557 ปัจจุบัน)
ความหนาแน่น	4,495.09 คน/ ตร.กม. (พ.ศ. 2555)

รายงานสถิติประชากรและบ้าน ระดับสำนักทะเบียน ของ สำนักทะเบียนท้องถิ่นเขตดอนเมือง ข้อมูลของวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2557

สำนักทะเบียน/ ตำบล	บ้านปกติ	ชาย	หญิง	รวม
ท้องถิ่นเขตดอนเมือง	68,326	84,273	84,220	168,493.00
แขวงสีกัน	23,945	31,725	30,599	62,324.00
แขวงดอนเมือง	34,717	38,416	43,450	81,866.00
แขวงสนามบิน	9,664	14,132	10,171	24,303.00

ที่ตั้งและอาณาเขต

เขตดอนเมืองตั้งอยู่ทางเหนือสุดของกรุงเทพมหานคร มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ปกครองต่าง ๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอลำลูกกา (จังหวัดปทุมธานี) มีคลองบ้านใหม่ คลองเปรมประชากร แนวเส้นตรงผ่านแนวรั้วบริษัทดอนเมืองพัฒนา แนวรั้วหมู่บ้าน วังทอง แนวรั้วโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร และแนวรั้วอนุสรณ์สถานแห่งชาติ เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตสายไหมและเขตบางเขน มีถนนพหลโยธินและคลองถนน เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหลักสี่ มีคลองวัดหลักสี่ คลองเปรมประชากร และคลองตาอุฐเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอปากเกร็ด (จังหวัดนนทบุรี) มีคลองประปาเป็นเส้นแบ่งเขต

พื้นที่เขตดอนเมือง เดิมขึ้นอยู่กับอำเภอบางเขน จังหวัดพระนคร ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ได้ มีประกาศคณะปฏิวัติจัดตั้งกรุงเทพมหานครขึ้นแทนที่นครหลวงกรุงเทพธนบุรี ซึ่งเกิดจากการรวมกันของจังหวัดพระนครและจังหวัดธนบุรี อำเภอบางเขน ได้รับการเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเขตบางเขน ส่วนตำบลต่าง ๆ ในท้องที่ที่มีฐานะเป็นแขวง ภายหลังพื้นที่เขตบางเขนมีความเจริญและมีประชากรหนาแน่นขึ้นพื้นที่บางแห่งอยู่ไกลจากสำนักงานเขต กระทรวงมหาดไทยจึงได้รวมแขวงสี่กั๊ก แขวงทุ่งสองห้อง และแขวงตลาดบางเขนจัดตั้ง เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ในวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2532 จากนั้นก็ได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทยเปลี่ยนแปลงพื้นที่เขต

เนื่องด้วยยังไม่มีประกาศกำหนดแนวพื้นที่แขวงให้มีความชัดเจนแน่นอน ทำให้เกิดความสับสนแก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน กรุงเทพมหานครจึงเปลี่ยนแปลงพื้นที่แขวงสี่กั๊ก และตั้งแขวงดอนเมืองและแขวงสนามบินขึ้นมาเมื่อปี พ.ศ. 2552

แนวเขตการปกครองของแขวงสี่กั๊ก

ทิศเหนือ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวคลองประปาฝั่งตะวันออกตามแนวคลองบ้านใหม่ฝั่งเหนือไปทางทิศตะวันออกตามแนวคลองบ้านใหม่ฝั่งเหนือ บรรจบกับแนวคลองเปรมประชากรฝั่งตะวันตกไปทางทิศเหนือตามแนวคลองเปรมประชากรฝั่งตะวันตกบรรจบกับแนวแบ่งเขตการปกครองตามแนวเขตระวาง โฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออกตามแนวแบ่งเขตการปกครองตาม

แนวเขตระวาง โฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีกับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร บรรจบกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก

ทิศตะวันออก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวแบ่งเขตการปกครองตามแนวเขตระวาง โฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี กับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร บรรจบกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก ไปทางทิศใต้ตามแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างขอบทาง ถนนสรงประภาฟากเหนือ ผ่านถนนเชิดวุฒากาศกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก

ทิศใต้ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือ ผ่านถนนเชิดวุฒากาศกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก ไปทางทิศตะวันตก ตามแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือ สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนสรงประภา ฟากเหนือ กับแนวคลองประปาฝั่งตะวันตก

ทิศตะวันตก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือกับแนวคลองประปาฝั่งตะวันตก ไปทางทิศเหนือตามแนวคลองประปาฝั่งตะวันตกกับแนวคลองบ้านใหม่ฝั่งเหนือ

แนวเขตการปกครองของแขวงดอนเมือง

ทิศเหนือ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวคลองประปาฝั่งตะวันตกกับแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือไปทางทิศตะวันออกตามแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือผ่านถนนเชิดวุฒากาศ สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก

ทิศตะวันออก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนสรงประภาฟากเหนือกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออกไปทางทิศใต้ตามแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออกสิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออกกับแนวคลองวัดหลักสี่ฝั่งเหนือ

ทิศใต้ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออกกับแนวคลอง วัดหลักสี่ฝั่งเหนือ ไปทางทิศตะวันตกตามแนวคลองวัดหลักสี่ฝั่งเหนือบรรจบกับแนวคลองเปรมประชากรฝั่งตะวันออก ไปทางทิศเหนือตามแนวคลองเปรมประชากรฝั่งตะวันออก บรรจบกับแนวคลองตาอูฐ (ไผ่เจียว) ฝั่งเหนือ ไปตามแนวคลองตาอูฐ (ไผ่เจียว) ฝั่งเหนือ สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวคลองตา อูฐ (ไผ่เจียว) ฝั่งเหนือกับแนวคลองประปาฝั่งตะวันตก

ทิศตะวันตก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวคลองตาอูฐ (ไผ่เขียว) ฝั่งเหนือกับแนวของประปาฝั่งตะวันตก ไปทางทิศเหนือตามแนวของประปาฝั่งตะวันตก สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวคลองประปาฝั่งตะวันตกกับแนวขอบทางถนนตรงประภาฟากเหนือ

แนวเขตการปกครองของแขวงสนามบิน

ทิศเหนือ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวแบ่งเขตการปกครองตามแนวเขตระวาง โฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีกับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร บรรจบกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก ไปทางทิศตะวันออกตามแนวแบ่งเขตการปกครอง ตามแนวเขตระวางโฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานีกับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวรั้วอนุสรณ์สถานแห่งชาติกับแนวขอบทางถนนพหลโยธินฟากตะวันออก

ทิศตะวันออก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวรั้วอนุสรณ์สถานแห่งชาติกับแนวขอบทางถนนพหลโยธินฟากตะวันออก ไปทางทิศใต้ตามแนวขอบทางถนนพหลโยธินฟากตะวันออก บรรจบแนวคลองบางเขน (คลองถนน) ฝั่งตะวันออก สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวคลองบางเขน (คลองถนน) ฝั่งตะวันออกกับแนวคลองวัดหลักสี่ฝั่งเหนือ

ทิศใต้ เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวคลองบางเขน (คลองถนน) ฝั่งตะวันออกกับแนวคลองวัดหลักสี่ฝั่งเหนือ ไปทางทิศตะวันตกตามแนวคลองวัดหลักสี่ ฝั่งเหนือกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก

ทิศตะวันตก เริ่มต้นจากจุดบรรจบระหว่างแนวคลองวัดหลักสี่ฝั่งเหนือกับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก ไปทางทิศเหนือตามแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก สิ้นสุดที่จุดบรรจบระหว่างแนวแบ่งเขตการปกครองตามแนวเขตระวางโฉนดที่ดินระหว่างอำเภอเมืองปทุมธานีจังหวัดปทุมธานีกับเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร กับแนวขอบทางถนนกำแพงเพชร 6 ฟากตะวันออก

ในพื้นที่เขตดอนเมืองมีถนนสายหลัก ได้แก่

1. ถนนพหลโยธิน
2. ถนนวิภาวดีรังสิต
3. ทางยกระดับอุตราภิมุข
4. ถนนสรองประภา

ส่วนลำคลองในเขตดอนเมือง ได้แก่

1. คลองถนน
2. คลองวัดหลักสี่

3. คลองเปรมประชากร

4. คลองตาอูฐ

ส่วนถนนสายรอง ได้แก่

1. ถนนกำแพงเพชร 6

2. ถนนเชิดวุฒากาศ

3. ถนนช่างอากาศอุทิศ

4. ถนนเลียบบคลองประปา

5. ถนนสรนคมณ์

6. ถนนประชาอุทิศ

7. ถนนโกสุมร่วมใจ

8. ถนนวัดเวฬุวนาราม

9. ถนนนางงประชาพัฒนา

10. ถนนเคชะตุงคะ

11. ถนนเลียบบขุนายกิม สาย 1

12. ถนนจันทบูรเบกษา

13. ถนนรูปเตมีย์

สถิติการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนในเขตดอนเมืองกรุงเทพมหานคร ประมาณ 70-80% หรือ ร้อยละ 70-80 ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง (สำนักงานเขตดอนเมือง, 2557)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

พิระพงษ์ พิพัฒน์เลิศสกุล (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราด พบว่า อายุ และเพศ ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราด ส่วนระดับการศึกษา รายได้และอาชีพมีความสัมพันธ์ต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนจังหวัดตราดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วีระพงษ์ คงยืน (2543) ศึกษาเรื่อง การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 มีนาคม 2543 ผลการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ของอำเภอท่าศาลารับรู้และเชื่อถือข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งและมีความคิดเห็นว่าการรับรู้ข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถช่วยในการตัดสินใจเลือกผู้สมัครได้ดีขึ้น

เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษากรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ และระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง

เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์ (2544) ศึกษากรณีการตัดสินใจของประชาชนใน การเลือก สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณี เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า เหตุผลที่ตัดสินใจไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ประชาชนในเขตเลือกตั้งให้เหตุผลว่า เป็นหน้าที่ของ พลเมืองดีตามระบอบประชาธิปไตย และอยากได้คนดีมาบริหารบ้านเมือง ในการเลือกผู้แทนนั้น ผู้ไปลงคะแนน ได้พิจารณาคัดเลือกผู้สมัครที่ตนคิดว่ามีความซื่อสัตย์สุจริตและสังกัดพรรคการเมือง ที่มั่นนโยบายเป็นที่พึงพอใจของประชาชน ในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา ประชาชนได้ให้ความสนใจ ทั้ง ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและนโยบายของพรรค การตัดสินใจของประชาชนนั้น ได้รับอิทธิพล จาก ชักนำของบุคคลอื่น ๆ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพื่อและหัวหน้าคะแนนและจากสื่อทั้งภาครัฐและ ภาคเอกชน แต่อย่างไรก็ตามการตัดสินใจขั้นสุดท้าย เมื่อกาบัตรเลือกตั้ง ประชาชนส่วนใหญ่ยัง คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตนที่จะได้จากผู้สมัครและนโยบายจากพรรคการเมืองเป็นหลัก การศึกษาครั้งนี้ยังพบเห็นการซื้อสิทธิขายเสียงในรูปแบบต่าง ๆ กัน ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมายังปราศจากความบริสุทธิ์ยุติธรรม ในการศึกษาครั้งนี้ จึงได้เสนอแนวทางการพัฒนา การเมือง โดยการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนถึงผลเสียต่าง ๆ ที่เกิดจากการเลือกตั้งที่ไม่ บริสุทธิ์ยุติธรรม อันเนื่องจากการคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตนเฉพาะหน้าเป็นหลัก

สุนันท์ อัครวิททอง (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อ การตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณสมบัติเฉพาะตัว ของผู้สมัครในด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา หัวหน้าคะแนนที่นำความเจริญ สู่ท้องถิ่น และทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความคิดเห็นต่อพรรคการเมือง มีความสัมพันธ์ต่อการ ตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทรวดี แก้วประดับ (2546) ศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกสมาชิก สภาเทศบาลตำบล บ้านค่าย: ศึกษาเฉพาะกรณีสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านค่าย พบว่า ในการรวมกลุ่มตัวอย่างให้ ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวในระดับปานกลางทุกประเด็น โดยใน การตัดสินใจเลือกผู้สมัคร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเลือกผู้สมัครจากกลุ่มเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ และในการเลือกตั้งครั้งที่ผ่าน มา เชื่อได้ว่า มีการซื้อเสียงในการเลือกตั้ง โดยกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 12.0 ได้รับเงินจากการซื้อเสียง ด้วย และกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 56.0 เชื่อว่า มีการซื้อเสียงจริง แต่ไม่พบหลักฐาน ส่วนน้ำหนักใน องค์ประกอบที่ใช้ในการตัดสินใจ พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้น้ำหนักกับคุณสมบัติ ส่วนบุคคลของ

ผู้สมัครมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ นโยบายของผู้สมัคร กลยุทธ์ในการหาเสียง และหัวหน้าและ
 สิ่งแวดล้อม เมื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร จำแนกตามความคิดเห็นต่อคุณสมบัติ
 ส่วนบุคคลของผู้สมัคร นโยบายของผู้สมัคร กลยุทธ์ในการหาเสียงของผู้สมัคร หัวหน้าและ
 สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ($P < .05$) พบว่า นโยบายของผู้สมัคร กลยุทธ์ในการ
 หาเสียง หัวหน้าและสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่แตกต่างกันมีผลต่อการตัดสินใจเลือกผู้สมัครจาก
 ทุกกลุ่ม ส่วนคุณสมบัติส่วนบุคคลของผู้สมัครจะมีผลเฉพาะการตัดสินใจเลือกผู้สมัคร จากกลุ่มที่ 1
 และ 3 เท่านั้น

ภานุพงศ์ งานสำเร็จ (2546) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้ง
 นายกเทศมนตรีเมืองสุราษฎร์ธานี การทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อ ความคิดเห็นของ
 ประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ การได้รับข้อมูล
 ข่าวสาร และประสบการณ์ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ปัจจัยที่ไม่มีผลต่อความคิดเห็นของประชาชนต่อการ
 เลือกตั้งนายกเทศมนตรี ได้แก่ อายุ และรายได้

เอกชาติ แจ่มอัน (2547) ศึกษาพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การ
 บริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี พบว่า บุคคลที่มีส่วน ทำให้ไป
 ใช้สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ ผู้นำชุมชน และสื่อประชาสัมพันธ์ ปัจจัยทางการเมืองส่งผลต่อ การตัดสินใจ
 ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

อรณพ พัฒนผลสุขุม (2547) ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนในเขตคลองเตย
 กรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2548 ผลการวิจัย พบว่า
 อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อ การเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้านนโยบาย ด้านพรรคการเมือง และด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส่วนอาชีพ
 การรับข่าวสารทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ
 ความรู้ความเข้าใจในระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ไม่มีความสัมพันธ์กับ
 ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในด้านนโยบาย ด้านพรรค
 การเมือง และด้านผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ครรชิต คมสัน (2548) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง
 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า ความคิดเห็น การตัดสินใจ
 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่ในระดับปานกลาง โดยผล การทดสอบ
 สมมติฐาน พบว่า เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และความสนใจทางการเมือง มีผลต่อ การตัดสินใจ
 ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุและ
 รายได้ไม่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ลิขิต ชีรเวทิน (2548, หน้า 19) อธิบายถึง การมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) ว่าระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย เป็นระบบการเมืองที่ทำให้ประชาชน เปลี่ยนสถานะและบทบาทจากผู้ซึ่งเป็นประชาชนที่ไม่มีสิทธิมีเสียงมาเป็นประชาชนที่มีอำนาจ ในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตน โดยมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะต่าง ๆ ซึ่งได้แก่ การมีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อจะเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระดับชาติ หรือสมาชิก สภาท้องถิ่น รวมทั้งผู้บริหารท้องถิ่น ทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศ อันได้แก่ การออก กฎหมาย การใช้กฎหมาย การกำหนดนโยบาย การใช้ทรัพยากร การสร้างกลไกหาข้อยุติใน ข้อขัดแย้ง นอกจากนี้ ผู้ซึ่งมีความสนใจและมีคุณสมบัติครบถ้วนก็มีสิทธิมีส่วนร่วมโดยการ ลงสมัครรับเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ในส่วนการมีส่วนร่วมนั้นการใช้สิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเป็นเพียงจุดเริ่มต้นในการใช้สิทธิทาง การเมือง จากนั้นประชาชนมีสิทธิติดตามการทำงานของตนได้ตลอดวาระที่ดำรงตำแหน่ง และมีสิทธิแสดงความคิดเห็นขัดแย้ง คัดค้าน รวมทั้งการประท้วงนโยบายที่ไม่ถูกต้องอันเป็นสิทธิการ มีส่วนร่วมโดยชอบธรรม และเป็นพื้นฐานสำคัญของระบอบการปกครองระบอบประชาธิปไตย หากปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือมีส่วนร่วม โดยการจัดตั้งตามคำสั่งของรัฐ ก็จะทำให้ขาด คุณลักษณะสำคัญยิ่งของระบบประชาธิปไตย

นภชนก ทรงอัศจรรย์ (2549) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์ ในทัศนะของข้าราชการทหาร: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการทหารสังกัดโรงเรียนนายร้อย พระจุลจอมเกล้า ผลการศึกษา พบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมเป็นคุณลักษณะของนักการเมือง ที่พึงประสงค์ที่ข้าราชการทหารเห็นด้วยมากที่สุด รองลงมาได้แก่ คุณลักษณะ ด้านบุคลิกภาพ ด้าน มนุษย์สัมพันธ์ ด้านความรู้ความสามารถ และด้านสังคม ส่วนคุณลักษณะของนักการเมืองที่ ข้าราชการทหารเห็นด้วยในระดับปานกลางคือด้านเศรษฐกิจ

ผกาพรรณ ดันสอน (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่น ของประชาชน: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงและมีรายได้ระหว่าง 5,001-10,000 บาท โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีการศึกษาอยู่ใน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และประกอบอาชีพเกษตรกร 2) ปัจจัยส่งเสริม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมี ระดับการรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และกลุ่มตัวอย่างมี ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน 3) การตัดสินใจเลือกตั้ง ท้องถิ่นของประชาชนอยู่ในระดับมีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งมาก 4) ปัญหาและอุปสรรค ที่สำคัญ ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัคร มีวุฒิการศึกษาอยู่ในระดับต่ำ 5) ผลการทดสอบสมมติฐาน อายุ ระดับ

การศึกษา รายได้ต่อเดือน และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนเพศ การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งท้องถิ่นและความรู้ เกี่ยวกับการเลือกตั้งท้องถิ่น ไม่มีความสัมพันธ์กับการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นองค์ประกอบสำคัญของการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ไม่ว่าจะระดับชาติหรือ ระดับท้องถิ่นนั้น ต้องพิจารณาและคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพเป็นสำคัญ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนเป็นการกระทำด้วยความสมัครใจของประชาชนเพื่อให้เกิดผลในการที่จะกำหนด นโยบาย หรือการบริหารงาน หรือต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมือง ได้ดำเนินการศึกษาแบบการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตคอนเมือง จำนวนทั้งสิ้น 131,858 คน (สำนักงานเขตคอนเมือง, 2557)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตคอนเมือง จำนวน 400 คน การวิจัยค้างนี้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรการคำนวณของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่นเท่ากับร้อยละ 95 ค่าความคลาดเคลื่อนในการเลือกตัวอย่างร้อยละ 5 จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งสิ้นจำนวน 400 คน

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

E = ความคลาดเคลื่อน = .05

แทนค่า

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= \frac{131,858}{1 + 131,858 (0.05)^2} \\ &= 399 \end{aligned}$$

ปรับเป็น $n = 400$ คน

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการวิจัยเป็น 400 คน เพื่อความสมบูรณ์ในการวิจัย จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษา ทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ของประชาชนในเขตคอนเมือง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส อาชีพ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมืองจำนวน 6 ด้าน คือ ด้านความสนใจทางการเมือง ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการดำรงตำแหน่งทางการเมือง ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง และด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง คำตอบที่มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ที่กำหนดไว้ดังนี้

คะแนน	ความหมาย
1	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด
2	มีส่วนร่วมน้อย
3	มีส่วนร่วมปานกลาง
4	มีส่วนร่วมมาก
5	มีส่วนร่วมมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัย ได้สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งการสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนการ ดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิดทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ ที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง
2. กำหนดเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยพยายามให้มีขอบเขตครอบคลุมเนื้อหาของเรื่องที่ศึกษามาก

3. การหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถาม ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับเนื้อหา ความถูกต้อง ความครอบคลุมของข้อความ เพื่อนำมาปรับปรุงให้เหมาะสม
4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง (Try-out) จำนวน 30 ฉบับ
5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการทดสอบความตรงของเครื่องมือ (Validity) และการทดสอบความน่าเชื่อถือหรือความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ (Alpha coefficient) แบบครอนบาค (Cronbach Alpha) ซึ่งได้ค่า $\text{Alpha} = 0.80$ จึงถือว่าใช้ได้และนำแบบสอบถามนี้ไปทำการสอบถามในการวิจัยได้
6. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น กรุงเทพมหานคร ในพื้นที่จริง โดยแจกแบบสอบถามไปจำนวนทั้งสิ้น 400 ชุดให้กับประชาชนในเขตตอนเมือง กรุงเทพมหานครและได้รับแบบสอบถามคืนมา 400 ชุดที่สมบูรณ์เป็นจำนวน 100 เปอร์เซนต์ การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล โดยทำแบบสอบถามจากประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 400 คน

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนอายุ 18-30 ปี จำนวน 102 คน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนอายุ 31-40 ปี จำนวน 174 คน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนอายุ 41-50 ปี จำนวน 0 คน
4. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนอายุ 51-60 ปี จำนวน 88 คน
5. เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 36 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการ โดยวิเคราะห์ประมวลผล โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติดังต่อไปนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อแสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

$$\text{สูตร} = \frac{\text{อันตรภาคชั้นสูงสุด} - \text{อันตรภาคชั้นต่ำสุด}}{\text{จำนวนอันตรภาคชั้นทั้งหมด}}$$

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า สูตร} &= \frac{5-1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

ค่าเฉลี่ย		ระดับการมีส่วนร่วม
4.21-5.00	หมายถึง	มากที่สุด
3.41-4.20	หมายถึง	มาก
2.61-3.40	หมายถึง	ปานกลาง
1.81-2.60	หมายถึง	น้อย
1.00-1.80	หมายถึง	น้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองเมื่อใช้การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพบความแตกต่างจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD

บทที่ 4

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร ได้แบ่งการนำเสนอออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ชาย	190	47.50
หญิง	210	52.50
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 52.50

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
18-30 ปี	102	25.50
31-40 ปี	174	43.50
41-50 ปี	0	0.00
51-60 ปี	88	22.00
61 ปีขึ้นไป	36	9.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาคืออายุ 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.50 ส่วนช่วงอายุที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุดคือ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.00

ตารางที่ 3 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม
ระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ประถมศึกษา	2	0.50
มัธยมศึกษา/ ปวช.	12	3.00
อนุปริญญา/ ปวส.	45	11.25
ปริญญาตรี	292	73.00
สูงกว่าปริญญาตรี	49	12.25
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาที่มีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และอนุปริญญา/ ปวส. ตามลำดับ

ตารางที่ 4 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตาม
รายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่เกิน 10,000 บาท	19	4.75
10,001-20,000 บาท	86	21.50
20,001-30,000 บาท	96	24.00
30,001-40,000 บาท	84	21.00
40,001 บาทขึ้นไป	115	28.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 40,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.75 รองลงมา มีรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00 ส่วนรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.75

ตารางที่ 5 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	152	38.00
สมรส	235	58.75
หย่าร้าง	5	1.25
หม้าย	8	2.00
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมา มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 38.00

ตารางที่ 6 จำนวน ร้อยละ ของประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้าขาย	16	4.00
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	177	44.25
รับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท	74	18.50
ธุรกิจส่วนตัว	44	11.00
นักศึกษา	74	18.50
อื่น ๆ	15	3.75
รวม	400	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/
รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 44.25 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท และ
นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.50

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านความสนใจทางการเมือง

ตารางที่ 7 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของ
การมีส่วนร่วมด้านความสนใจทางการเมือง

ด้านความสนใจทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับ การมี ส่วนร่วม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1. สนใจติดตามการทำงาน และผลงานของนักการเมือง อยู่เสมอ	15 (3.75)	224 (56.00)	142 (35.50)	11 (2.75)	8 (2.00)	3.57	0.70	มาก	1
2. เคยเสนอแนะข้อคิดเห็นใน การพัฒนาท้องถิ่นต่อหน่วยงาน ของรัฐ	0 (0.00)	167 (41.75)	195 (48.75)	26 (6.50)	12 (3.00)	3.29	0.72	ปานกลาง	5
3. ติดตามการจัดการเลือกตั้ง และผลการเลือกตั้งทุกระดับ ทุกครั้ง	11 (2.75)	145 (36.25)	227 (56.75)	14 (3.50)	3 (0.75)	3.37	0.64	ปานกลาง	3
4. ติดตามฟังอภิปราย และ การหาเสียงของนักการเมือง ทุกระดับ	27 (6.75)	117 (29.25)	222 (55.50)	20 (5.00)	14 (3.50)	3.31	0.81	ปานกลาง	4
5. พுகุยหรือแสดง ความคิดเห็นทางการเมืองกับ ผู้อื่นอยู่เสมอ	50 (12.50)	126 (31.50)	184 (46.00)	32 (8.00)	8 (2.00)	3.44	0.88	มาก	2
ภาพรวมด้านความสนใจทางการเมือง						3.40	0.63	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านความสนใจทางการเมืองใน
ภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40, SD = 0.63$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วม
มากที่สุด คือ สนใจติดตามการทำงานและผลงานของนักการเมืองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.57, SD = 0.70$)
อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ เคยเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนา
ท้องถิ่นต่อหน่วยงานของรัฐ ($\bar{X} = 3.29, SD = 0.72$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง

ตารางที่ 8 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วมด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง

ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. แนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สมัครผู้นำทางการเมือง ที่เห็นว่าเป็นคนดีและมีความรู้ความสามารถ	16 (4.00)	279 (69.75)	68 (17.00)	22 (5.50)	15 (3.75)	3.65	0.80	มาก	1
2. ต้องการหรือมีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)	4 (1.00)	23 (5.75)	56 (14.00)	71 (17.75)	246 (61.50)	1.67	0.98	น้อยที่สุด	4
3. ต้องการหรือมีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.)	1 (0.25)	19 (4.75)	48 (12.00)	81 (20.25)	251 (62.75)	1.60	0.89	น้อยที่สุด	5
4. ร่วมติดตามการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)	2 (0.50)	22 (5.50)	60 (15.00)	106 (26.50)	209 (52.25)	1.75	0.94	น้อยที่สุด	3
5. ร่วมติดตามการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.)	16 (4.00)	36 (9.00)	53 (13.25)	89 (22.25)	206 (51.50)	1.97	1.61	น้อย	2
ภาพรวมด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง						2.13	0.80	น้อย	

จากตารางที่ 8 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการลงสมัครรับเลือกตั้งในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.13, SD = 0.80$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ แนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สมัครผู้นำทางการเมือง ที่เห็นว่าเป็นคนดีและมีความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 3.65, SD = 0.80$) อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ต้องการหรือมีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.) ($\bar{X} = 1.60, SD = 0.89$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ตารางที่ 9 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วมด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)	307 (76.75)	69 (17.25)	15 (3.75)	5 (1.25)	4 (1.00)	4.68	0.70	มากที่สุด	2
2. การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศ (สส., สว.)	315 (78.75)	66 (16.50)	12 (3.00)	3 (0.75)	4 (1.00)	4.71	0.67	มากที่สุด	1
3. การตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตนเองก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	286 (71.50)	76 (19.00)	27 (6.75)	9 (2.25)	2 (0.50)	4.59	0.76	มากที่สุด	3
4. การศึกษาประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	281 (70.25)	74 (18.50)	30 (7.50)	6 (1.50)	9 (2.25)	4.53	0.87	มากที่สุด	4
ภาพรวมด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง						4.63	0.66	มากที่สุด	

จากตารางที่ 9 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในภาพรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.66$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศ (สส., สว.) ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.67$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การศึกษาประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.87$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ตารางที่ 10 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วมด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การเข้าร่วมประชุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง	8 (2.00)	215 (53.75)	124 (31.00)	21 (5.25)	32 (8.00)	3.35	0.93	ปานกลาง	2
2. การร่วมพัฒนาชุมชนตามนโยบายการบริหารระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1 (0.25)	62 (15.50)	279 (69.75)	39 (9.75)	19 (4.75)	3.04	1.65	ปานกลาง	4
3. การมีส่วนร่วมหาเสียงเลือกตั้งกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ	1 (0.25)	58 (14.50)	275 (68.75)	28 (7.00)	37 (9.50)	2.89	0.79	ปานกลาง	6
4. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากการบริหารบ้านเมือง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุให้กับชาวบ้านทราบ ตามนโยบายรัฐบาล	275 (68.75)	46 (11.50)	36 (9.00)	14 (3.50)	29 (7.25)	4.31	1.22	มากที่สุด	1
5. ยื่นเรียกร้องหรือยื่นข้อเสนอแนะต่อนักการเมืองพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ	24 (6.00)	120 (30.00)	205 (51.25)	20 (5.00)	31 (7.75)	3.21	0.93	ปานกลาง	3
6. การเข้าร่วมฟังการอภิปรายทางการเมือง	5 (1.25)	101 (25.25)	230 (57.50)	27 (6.75)	37 (9.25)	3.02	0.89	ปานกลาง	5
ภาพรวมด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง						3.29	0.78	ปานกลาง	

จากตารางที่ 10 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29, SD = 0.78$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากการบริหารบ้านเมือง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุให้กับชาวบ้านทราบ ตามนโยบายรัฐบาล ($\bar{X} = 4.31, SD = 1.22$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมหาเสียงเลือกตั้งกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ($\bar{X} = 2.89, SD = 0.79$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ตารางที่ 11 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วมด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	การมีส่วนร่วม					$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด				
1. การติดตามข่าวทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้น เสมอ	303 (75.75)	47 (11.75)	35 (8.75)	11 (2.75)	4 (1.00)	4.58	0.85	มากที่สุด	1
2. การติดตามผลการเลือกตั้ง ณ สถานที่นับคะแนน หรือทางสื่อต่าง ๆ	293 (73.25)	55 (13.75)	30 (7.50)	16 (4.00)	6 (1.50)	4.53	0.92	มากที่สุด	2
3. การฟังการอภิปรายสภาผู้แทนราษฎร	31 (7.75)	292 (73.00)	43 (10.75)	16 (4.00)	18 (4.50)	3.75	0.84	มาก	4
4. มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับผู้อื่นในร้านกาแฟ (สภากาแฟ) หรืออื่น ๆ	1 (0.25)	47 (11.75)	262 (65.50)	68 (17.00)	22 (5.50)	2.84	0.71	ปานกลาง	5
5. การติดตามผลการทำงานของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อประชาชน	244 (61.00)	98 (24.50)	41 (10.25)	10 (2.50)	7 (1.75)	4.40	0.91	มากที่สุด	3
ภาพรวมด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง						4.02	0.72	มาก	

จากตารางที่ 11 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02, SD = 0.72$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุดคือ การติดตามข่าวทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้น เสมอ ($\bar{X} = 4.58, SD = 0.85$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับผู้อื่นในร้านกาแฟ (สภากาแฟ) หรืออื่น ๆ ($\bar{X} = 2.84, SD = 0.71$) อยู่ในระดับปานกลาง

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และอันดับของการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองในภาพรวม

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	$\bar{X}$	SD	ระดับการมีส่วนร่วม	อันดับ
ด้านความสนใจทางการเมือง	3.40	0.63	ปานกลาง	3
ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง	2.13	0.80	น้อย	5
ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.63	0.66	มากที่สุด	1
ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง	3.29	0.78	ปานกลาง	4
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง	4.02	0.72	มาก	2
ภาพรวมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	3.49	0.56	มาก	

จากตารางที่ 12 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับ
มาก ($\bar{X} = 3.49, SD = 0.56$) โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
($\bar{X} = 4.63, SD = 0.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการลง
สมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.13, SD = 0.80$) อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 3 การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 13 เปรียบเทียบเพศกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง
กรุงเทพมหานคร

เพศ	จำนวน	$\bar{X}$	SD	t	$Sig.$
ชาย	190	3.57	0.51	2.70	.01**
หญิง	210	3.42	0.60		

** $P \leq .01$

สมมติฐานที่ 1 พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 14 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอายุ

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	16.16	5.39	19.48	.00**
ภายในกลุ่ม	393	108.64	0.28		
รวม	396	124.80			

** $P \leq .01$

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 15 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอายุ

อายุ	$\bar{X}$	18-30 ปี	31-40 ปี	51-60 ปี	61 ปีขึ้นไป
18-30 ปี	3.17	-	*	*	-
31-40 ปี	3.62	*	-	-	-
51-60 ปี	3.66	*	-	-	-
61 ปีขึ้นไป	3.36	-	-	-	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ 18-30 ปีมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากประชาชนที่มีอายุ 31-40 ปี และประชาชนที่มีอายุ 51-60 ปี

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 16 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับระดับการศึกษา

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	4	11.89	2.97	10.32	.00**
ภายในกลุ่ม	392	112.91	0.29		
รวม	396	124.80			

** $P \leq .01$

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 17 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	$\bar{X}$	ประถมศึกษา	มัธยมศึกษา/ ปวช.	อนุปริญญา/ ปวส.	ปริญญาตรี	สูงกว่า ปริญญาตรี
ประถมศึกษา	2.86	-	-	-	-	-
มัธยมศึกษา/ ปวช.	3.24	-	-	-	-	*
อนุปริญญา/ ปวส.	3.40	-	-	-	-	*
ปริญญาตรี	3.45	-	-	-	-	*
สูงกว่าปริญญาตรี	3.93	-	*	*	*	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างจากประชาชนที่มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. ระดับอนุปริญญา/ ปวส. และระดับปริญญาตรี

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับรายได้ต่อเดือน

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	4	41.78	10.45	49.33	.00**
ภายในกลุ่ม	392	83.02	0.21		
รวม	396	124.80			

** $P \leq .01$

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 19 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับรายได้ต่อเดือน

รายได้ต่อเดือน	$\bar{X}$	ไม่เกิน 10,000 บาท	10,001-20,000 บาท	20,001-30,000 บาท	30,001-40,000 บาท	40,001 บาทขึ้นไป
ไม่เกิน 10,000 บาท	2.35	-	*	*	*	*
10,001-20,000 บาท	3.27	*	-	*	*	*
20,001-30,000 บาท	3.50	*	*	-	-	*
30,001-40,000 บาท	3.50	*	*	-	-	*
40,001 บาทขึ้นไป	3.83	*	*	*	*	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนทุกกลุ่มรายได้

ประชาชนที่มีรายได้ 10,001-20,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนทุกกลุ่มรายได้

ประชาชนที่มีรายได้ 20,001-30,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และมีรายได้ 40,001 บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ 30,001-40,000 บาท มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีรายได้ 10,001-20,000 บาท และมีรายได้ 40,001 บาทขึ้นไป

ประชาชนที่มีรายได้ 40,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนทุกกลุ่มรายได้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 20 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับสถานภาพสมรส

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	3	20.31	6.77	25.46	.00**
ภายในกลุ่ม	393	104.49	0.27		
รวม	396	124.80			

** $P \leq .01$

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 21 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
ดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับสถานภาพสมรส

สถานภาพสมรส	$\bar{X}$	โสด	สมรส	หย่าร้าง	หม้าย
โสด	3.29	-	*	-	*
สมรส	3.65	*	-	-	*
หย่าร้าง	3.94	-	-	-	*
หม้าย	2.50	*	*	*	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ พบว่า
ประชาชนที่มีสถานภาพโสด มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มี
สถานภาพสมรส และสถานภาพหม้าย
ประชาชนที่มีสถานภาพสมรส มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มี
สถานภาพโสด และสถานภาพหม้าย
ประชาชนที่มีสถานภาพหย่าร้าง มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มี
สถานภาพหม้าย
ประชาชนที่มีสถานภาพหม้าย มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มี
สถานภาพโสด สถานภาพสมรส และสถานภาพหย่าร้าง
สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

ตารางที่ 22 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วม
ทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอาชีพ

แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Sig.</i>
ระหว่างกลุ่ม	5	36.33	7.27	32.12	.00**
ภายในกลุ่ม	391	88.47	0.23		
รวม	396	124.80			

** $P \leq .01$

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย และมีความแตกต่างกันดังนี้

ตารางที่ 23 เปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่มของการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขต
ดอนเมือง กรุงเทพมหานครกับอาชีพ

อาชีพ	$\bar{X}$	ค้าขาย	รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	รับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท	ธุรกิจส่วนตัว	นักศึกษา	อื่น ๆ
ค้าขาย	3.14	-	*	-	*	-	*
รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	3.69	*	-	-	-	*	*
รับจ้างทั่วไป/ พนักงาน บริษัท	3.52	-	-	-	-	*	*
ธุรกิจส่วนตัว	3.69	*	-	-	-	*	*
นักศึกษา	3.14	-	*	*	*	-	*
อื่น ๆ	2.45	*	*	*	*	*	-

* $P \leq .05$

จากตารางที่ 23 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างรายกลุ่ม พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพค้าขายมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย นักศึกษา และอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัทมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพนักศึกษา และอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากนิสิตที่มีอาชีพค้าขาย นักศึกษา และอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ ประชาชนที่มีอาชีพอื่น ๆ มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างไปจากประชาชนที่มีอาชีพค้าขาย รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ รับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท ธุรกิจส่วนตัว และนักศึกษา

ตารางที่ 24 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
1. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
2. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
3. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
4. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
5. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน
6. ประชาชนในเขตคอนเมือง กรุงเทพมหานคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน	ยอมรับสมมติฐาน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาครั้งนี้เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย รวมถึงส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t-test และ F-test (One-way ANOVA) ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผล
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษานี้มีประเด็นสำคัญ ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล

เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 52.50 และเป็นเพศชาย จำนวน 190 คน คิดเป็นร้อยละ 47.50

อายุ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีอายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.50 รองลงมาคืออายุ 18-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 25.50 ส่วนช่วงอายุที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คือ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 9.00

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.00 รองลงมาคือมีการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปริญญาตรี และอนุปริญญา/ ปวส.

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ระหว่าง 40,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28.75 รองลงมาคือรายได้อยู่ระหว่าง 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.00 ส่วนรายได้ไม่เกิน 10,000 บาท มีผู้ตอบแบบสอบถามน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 4.75

สถานภาพสมรส ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 58.75 รองลงมา มีสถานภาพ โสด คิดเป็นร้อยละ 38.00

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 44.25 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท และนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.50

ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ด้านความสนใจทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$, $SD = 0.63$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ สนใจติดตามการทำงานและผลงานของนักการเมืองอยู่เสมอ ($\bar{X} = 3.57$, $SD = 0.70$) อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ เคยเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นต่อหน่วยงานของรัฐ ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.72$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้งในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.13$, $SD = 0.80$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ แนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สมัครผู้นำทางการเมือง ที่เห็นว่าเป็นคนดีและมีความรู้ ความสามารถ ($\bar{X} = 3.65$, $SD = 0.80$) อยู่ในระดับมาก ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ต้องการหรือมีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.) ($\bar{X} = 1.60$, $SD = 0.89$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้งในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, $SD = 0.66$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศ (สส., สว.) ($\bar{X} = 4.71$, $SD = 0.67$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การศึกษาประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.53$, $SD = 0.87$) อยู่ในระดับมากที่สุด

ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, $SD = 0.78$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากการบริหารบ้านเมือง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุให้กับชาวบ้านทราบ ตามนโยบายรัฐบาล ($\bar{X} = 4.31$, $SD = 1.22$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ การมีส่วนร่วมหาเสียงเลือกตั้งกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ($\bar{X} = 2.89$, $SD = 0.79$) อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมืองในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, $SD = 0.72$) โดยประเด็นที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การติดตามข่าวทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้น เสมอ ($\bar{X} = 4.58$, $SD = 0.85$)

อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับผู้อื่นในร้านกาแฟ (สภากาแฟ) หรืออื่น ๆ ($\bar{X} = 2.84, SD = 0.71$) อยู่ในระดับปานกลาง โดยสรุป การมีส่วนร่วมทางการเมือง ในภาพรวม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.49, SD = 0.56$) โดยด้านที่มีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X} = 4.63, SD = 0.66$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนประเด็นที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุดคือ ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง ($\bar{X} = 2.13, SD = 0.80$) อยู่ในระดับน้อย

ผลการทดสอบสมมติฐาน

ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า เพศชาย ($\bar{X} = 3.57$) มีส่วนร่วมทางการเมือง มากกว่าเพศหญิง ($\bar{X} = 3.42$)

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า อายุ 51-60 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.66$) รองลงมาคือ อายุ 31-40 ปี ($\bar{X} = 3.62$) และที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดคือ อายุ 18-30 ปี ($\bar{X} = 3.17$)

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมาคือ การศึกษาระดับปริญญาตรี ($\bar{X} = 3.45$) และที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดคือ การศึกษาระดับประถมศึกษา ($\bar{X} = 2.86$)

ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า รายได้ 40,001 บาทขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.83$) รองลงมาคือ รายได้ 20,001-30,000 บาท และ 30,001-40,000 บาท ($\bar{X} = 3.50$) และที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดคือ รายได้ไม่เกิน 10,000 บาท ($\bar{X} = 2.35$)

ประชาชนที่มีสถานภาพสมรสต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า สถานภาพหย่าร้างมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$) และที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดคือ สถานภาพหม้าย ($\bar{X} = 2.50$)

ประชาชนที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย พบว่า อาชีพรับราชการ/

รัฐวิสาหกิจ และอาชีพธุรกิจส่วนตัว มีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด ($\bar{X} = 3.69$) รองลงมาคือ อาชีพรับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท ($\bar{X} = 3.52$) และที่มีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุดคือ อาชีพอื่น ๆ ($\bar{X} = 2.45$)

อภิปรายผล

ผลการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า ด้านความสนใจทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ สนใจติดตามการทำงานและผลงานของนักการเมืองอยู่เสมอ รองลงมา คือ พุดคุยหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่นอยู่เสมอ นั้นแสดงให้เห็นว่า การเมืองเป็นเรื่องที่ประชาชนจะต้องรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้เพราะการใช้อำนาจทางการเมืองล้วนมีผลต่อวิถีชีวิตของประชาชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของประชาชนที่จะต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวผู้นำทางการเมืองและตรวจสอบการใช้อำนาจของผู้นำทางการเมืองให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน นอกจากนี้การมีส่วนร่วมทางการเมืองยังเป็นการแสดงออกของประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยตามระบอบประชาธิปไตย

ส่วนความสนใจทางการเมืองในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ เคยเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นต่อหน่วยงานของรัฐ แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังมีการเสนอแนะ และเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การพัฒนาท้องถิ่นให้แก่ภาครัฐน้อย อาจจะเนื่องมาจากการเปิดโอกาสของหน่วยงาน หรือภาครัฐยังน้อย และอาจไม่เพียงพอจึงทำให้ประชาชนมีช่องทางในการเสนอแนะและแสดงความคิดเห็นน้อย

2. ผลการศึกษาพบว่า ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ แนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สมัครผู้นำทางการเมือง ที่เห็นว่าเป็นคนดีและมีความรู้ ความสามารถ รองลงมา คือ ร่วมติดตามการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.) โดยข้อมูลการมีส่วนร่วมดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าประชาชนอยากมีส่วนร่วมในการรับสมัครเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ ธำรงธัญวงศ์ (2549, หน้า 565) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นการกระทำโดยสมัครใจของสมาชิกในสังคม เพื่อมีส่วนร่วมในการคัดเลือกผู้ปกครองและกำหนดนโยบายสาธารณะทั้งทางตรงและทางอ้อม กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง การสนใจติดตามข่าวสารทางการเมือง การอภิปรายพุดคุยในประเด็นทางการเมือง การร่วมชุมนุมทางการเมือง การให้ความสนับสนุนผู้สมัครหรือพรรคการเมืองในด้านการเงิน การติดต่อกับ

ผู้แทนราษฎร การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองอย่างเป็นทางการ การช่วยเขียนสุนทรพจน์ ในการหาเสียง การช่วยรณรงค์หาเสียง และการสมัครเข้ารับเลือกตั้ง ลักษณะความกระตือรือร้น ของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอาจพิจารณาได้จาก การสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมือง อย่างเป็นทางการ การลงคะแนนเสียง การเขียนและกล่าวสุนทรพจน์ การแข่งขันเป็นเจ้าหน้าที่ของ พรรคหรือเจ้าหน้าที่รัฐแต่ไม่รวมถึงกิจกรรมที่ไม่สมัครใจ เช่น การเสียดาย การเป็นทหารและ เจ้าหน้าที่ด้านตุลาการ

ส่วนการลงสมัครรับเลือกตั้ง ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ ต้องการหรือมีแนวคิดที่จะลง สมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.) นั้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีแนวคิดที่จะสนับสนุนผู้ที่ลง สมัครรับเลือกตั้งมากกว่าที่จะเป็นผู้สมัครเอง

3. ผลการศึกษาพบว่า ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ระดับประเทศ (สส., สว.) รองลงมา คือ การไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.) นั้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนให้ความสนใจเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิ ใช้เสียง ในการเลือกตั้ง มากยิ่งขึ้น

ส่วนการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การศึกษาประวัติของผู้สมัครรับ เลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จากข้อมูลดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่า ประชาชนยังไม่ให้ ความสำคัญในการศึกษาประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้งเท่าที่ควร

4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งและ สิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากการบริหารบ้านเมือง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุให้กับชาวบ้านทราบ ตามนโยบายรัฐบาล รองลงมา คือ การเข้าร่วมประชุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง จากผลการศึกษา ดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของสมบัติ ช่างธัญวงศ์ (2549, หน้า 569-570) อธิบายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมือง หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลที่มีจุดประสงค์เพื่ออิทธิพลในกระบวนการ ตัดสินใจของรัฐบาล โดยแยกลักษณะที่น่าสนใจไว้หลายประการ คือ

ประการแรก การมีส่วนร่วมทางการเมืองมีความหมายในเรื่องกิจกรรมไม่ใช่ทัศนคติ ไม่ใช่เป็นเรื่องของความคิด ความรู้สึก หรือความเชื่อทางการเมือง แต่ยอมรับว่าทัศนคติทางการเมืองมีผลต่อรูปแบบหรือการแสดงออกของการมีส่วนร่วมทางการเมืองแต่ไม่ใช่เป็นกิจกรรม

ประการที่สอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองใช้กับบุคคลธรรมดาส่วนนักการเมือง หรือผู้นำทางการเมืองนั้นเราถือว่าเป็นบทบาททางการเมือง (Political role)

ประการที่สาม การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเรื่องของการแสดงออกเพื่อให้มีผลต่อ การตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำประเทศ

ประการสุดท้าย การมีส่วนร่วมทางการเมืองอาจไม่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจของรัฐบาลหรือผู้นำแต่อย่างใด แม้ว่าผู้มีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์คัดค้านรัฐบาล การมีส่วนร่วมทางการเมืองจะมีผลมาน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับอำนาจทางการเมืองของผู้มีส่วนร่วม ซึ่งมักมีอำนาจทางการเมืองไม่มากนัก และไม่สามารถผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาลได้ตลอดเวลา และ ในทุก ๆ เรื่อง

ส่วนด้านการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมหาเสียงเลือกตั้งกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ ในส่วนตรงนี้ยังมีการมีส่วนร่วมน้อย อาจเนื่องจากประชาชนยังมีความใกล้ชิดกับนักการเมืองน้อย

5. ผลการศึกษาพบว่า ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต้น ๆ ได้แก่ การติดตามข่าวทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้น เสมอ รองลงมา คือ การติดตามผลการเลือกตั้ง ณ สถานที่นับคะแนน หรือทางสื่อต่าง ๆ นั้นแสดงว่า สื่อมีบทบาทในการให้ข้อมูลทางการเมืองแก่ประชาชนเป็นอย่างมาก

ส่วนการติดตามข่าวสารทางการเมือง ในระดับน้อยที่สุด ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับผู้อื่นในร้านกาแฟ (สภากาแฟ) หรืออื่น ๆ จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันมีการติดตามผลการนับคะแนนจากการรับสื่อโทรทัศน์ เป็นส่วนมาก

จากผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า

เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือน สถานภาพสมรส และอาชีพ มีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นั้นแสดงให้เห็นว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุนันท์ อัครวิททอง (2545) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดชลบุรี พบว่า คุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัครในด้านความซื่อสัตย์สุจริตมีความสำคัญมากที่สุด รองลงมา หัวคะแนนที่นำความเจริญสู่ท้องถิ่น และทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความคิดเห็นต่อพรรคการเมืองมีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับแนวคิดของเกรียงศักดิ์ เรืองสังข์ (2544) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษากรณีการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง ผลการศึกษา พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สถานภาพ และระยะเวลาที่เข้ามาอาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลจังหวัดพัทลุง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมืองกรุงเทพมหานคร” ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตคอนเมืองกรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการดำเนินการโดย

1. ควรส่งเสริมให้ประชาชนติดตามผลการเลือกตั้ง ณ สถานที่นับคะแนนหรือทางสื่อต่าง ๆ มากขึ้น
2. ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนในการพัฒนาและปรับปรุงให้ประชาชนเกิดความร่วมมือทางการเมือง มากขึ้น และมีการมอบหมายให้บุคลากรประเมินผลและติดตามงานเป็นระยะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. สร้างความตระหนักในการไปใช้สิทธิใช้เสียงมากยิ่งขึ้น โดยมีการณรงค์ให้ประชาชนตรวจสอบรายชื่อก่อนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง
2. สร้างความร่วมมือกับประชาชน การเสริมสร้างประชาชนในกิจกรรมการปกครองท้องถิ่น คอยเป็นหูเป็นตา คอยตรวจสอบ หากพบการทุจริตในการเลือกตั้ง ให้แจ้งหน่วยงานที่รับผิดชอบทันที

ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

1. ควรทำการวิจัยในแง่ของพฤติกรรมการณ์เลือกตั้ง หรือวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน
2. ควรทำการศึกษารูปแบบการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพในการณรงค์ให้ประชาชนมาใช้สิทธิเลือกตั้ง

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เรืองสังข์. (2544). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบล จังหวัดพัทลุง. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ครรชิต คมสัน. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 6 จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองการปกครอง, สำนักบัณฑิตศึกษา, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ รัฐจร. (2522). ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: ศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภชนก ทรงอักษรภรณ์. (2549). คุณลักษณะของนักการเมืองที่พึงประสงค์ในทัศนะของข้าราชการทหาร: ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการทหารสังกัด โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเสนาธิการทหารบก.
- บรรยงค์ โตจินดา. (2548). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ผกาพรรณ ดันสอน. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งท้องถิ่นของประชาชน: ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลปากท่อ อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พีระพงษ์ พิพัฒน์เลิศสกุล. (2542). ปัจจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการไปใช้สิทธิการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภัทรวดี แก้วประดับ. (2546). การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านค่าย. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภาณุพงศ์ งานสำเร็จ. (2546). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกเทศมนตรีเมืองสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปรัชญาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกริก.

- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2548). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- ลิขิต ชีร์เวดิน. (2548). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัชรภรณ์ โพธิ์ศรีดา. (2543). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษ*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการการพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วิกิพีเดียสารานุกรมเสรี. (2557). *การตัดสินใจ (Decision Making)*. เข้าถึงได้จาก http://en.wikipedia.org/wiki/Decision_making
- วิฑูรย์ ภูษ. (2548). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของบุคลากรภายในมหาวิทยาลัยรามคำแหง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทยากร เชียงกุล. (2557). *หลักการประชาธิปไตย*. เข้าถึงได้จาก <http://witayakornclub.wordpress.com/>
- วิระพงษ์ คงยืน. (2543). *การรับรู้ข่าวสารการเลือกตั้งและพฤติกรรมการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง: ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช 4 มีนาคม 2543*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมคิด บางโม. (2548). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 4 ปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2549). *การเมืองไทย*. กรุงเทพฯ: เสมาธรรม.
- สำนักงานเขตดอนเมือง. (2557). *ข้อมูลทะเบียนราษฎร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตดอนเมือง.
- สุนันท์ อัครทวิทอง. (2545). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนเขต 1 จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์. (2544). *การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษาเฉพาะกรณี เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนาสังคม, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อรรณพ พัฒนผลสุขุม. (2547). *ความคิดเห็นของประชาชนในเขตคลองเตยกรุงเทพมหานครที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาสังคมวิทยาประยุกต์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เอกชาติ แจ่มอัน. (2547). *พฤติกรรมกรไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
ชลบุรี: ศึกษากรณีอำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี*. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Bromage, A. W. (1950). *Introduction to municipal government and administration*. New York:
Appleton-Century-Crofts.
- Huntington, S. P., & Nelson, M. (1976). *No easy choice: political participation in developing
countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- Huntington, S. P., & Nelson, J. M. (1982). *No easy choice: Political participation in developing
countries*. Cambridge: Harvard University Press.
- Milbrath, L., & Goel, M. (1977). *Political participation: How and why do people get involved
in politics*. Boston: Rand McNally College.
- Nie, N. H., & Verba, S. (1975). Political participation. In F. I. Grunstiien & W. P. Nelson, (Eds.),
Handbook political science: Non government politic (pp. 9-12). Massachusetts:
Addisen Wesley.
- Parry, G. (1972). *Participation in politic*. Manchester: Manchester University Press.
- Robert, G. K. (1971). *A dictionary of political analysis*. London: Longman.
- Roth, D. F., & Wilson, F. L. (1980). *The comparative study of politics*. Englewood Cliffs, NY:
Prentice-Hall.
- Rush, M. (1992). *Political and society: An introduction to political sociology*. New York:
Prentice Hall.
- Townsend, J. R. (1967). *Political participation in communist China*. Berkeley: University of
California Press.
- Verba, S., & Nie, N. H. (1974). *Participation in America*. New York: Harper & Row.
- Weiner, M. (1971). Political participation: Crisis of the political process. In B. Leonard,
and others (Eds.), *Crisis on sequences in political development* (pp. 161-163).
Princeton: Princeton University Press.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

เรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีจัดทำขึ้นเพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ
  - 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง
  - 2) ศึกษาข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตดอนเมือง
2. แบบสอบถามนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอนคือ
  - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
  - ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ
3. ขอให้ท่านได้โปรดตอบแบบสอบถามตามความจริง หรือตามความรู้สึกของท่าน โดยคำตอบที่ได้รับจากท่านจะถูกนำเสนอในภาพรวมและใช้ประโยชน์ในเชิงวิชาการเท่านั้น ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเห็นและเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 18-30 ปี 2. 31-40 ปี
 3. 41-50 ปี 4. 51-60 ปี
 5. 61 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา/ ปวช.
 3. อนุปริญญา/ ปวส. 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. รายได้ต่อเดือน

1. ไม่เกิน 10,000 บาท 2. 10,001-20,000 บาท
 3. 20,001-30,000 บาท 4. 30,001-40,000 บาท
 5. 40,001 บาทขึ้นไป

5. สถานภาพสมรส

1. โสด 2. สมรส
 3. หย่าร้าง 4. หม้าย

6. อาชีพ

1. เกษตรกร 2. ค้าขาย
 3. รับราชการ/ รัฐวิสาหกิจ 4. รับจ้างทั่วไป/ พนักงานบริษัท
 5. ธุรกิจส่วนตัว 6. นักศึกษา
 7. อื่น ๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความสนใจทางการเมือง						
1.	ท่านสนใจติดตามการทำงานและผลงานของนักการเมืองอยู่เสมอ					
2.	ท่านเคยเสนอแนะข้อคิดเห็นในการพัฒนาท้องถิ่นต่อหน่วยงานของรัฐ					
3.	ท่านติดตามการจัดการเลือกตั้งและผลการเลือกตั้งทุกระดับทุกครั้ง					
4.	ท่านมีการติดตามฟังอภิปราย และการหาเสียงของนักการเมืองทุกระดับ					
5.	ท่านได้พูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมืองกับผู้อื่นเสมอ					
ด้านการลงสมัครรับเลือกตั้ง						
6.	ท่านเคยแนะนำหรือโน้มน้าวให้ผู้อื่นเลือกตั้งผู้สมัครผู้นำทางการเมืองที่ท่านเห็นว่าเป็นคนดีและมีความรู้ความสามารถ					
7.	ท่านต้องการหรือว่ามีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)					
8.	ท่านต้องการหรือว่ามีแนวคิดที่จะลงสมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.)					
9.	ท่านเคยร่วมติดตามการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)					
10.	ท่านเคยร่วมติดตามการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งระดับชาติ (สส., สว.)					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความสนใจทางการเมือง						
11.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับท้องถิ่น (สก., สข.)					
12.	ท่านไปใช้สิทธิเลือกตั้งระดับประเทศ (สส., สว.)					
13.	ท่านตรวจสอบรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งของตนเองก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
14.	ท่านมีการศึกษาประวัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งก่อนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง					
15.	ท่านเข้าร่วมประชุมทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง					
16.	ท่านร่วมพัฒนาชุมชนตามนโยบายการบริหารระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
17.	ท่านร่วมหาเสียงเลือกตั้งกับนักการเมืองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ					
18.	ท่านประชาสัมพันธ์ข้อมูลการเลือกตั้งหรือความรู้เกี่ยวกับการเมืองและสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับจากการบริหารบ้านเมือง เช่น เบี้ยเลี้ยงชีพผู้สูงอายุ ให้กับชาวบ้านทราบ ตามนโยบายรัฐบาล					
19.	ท่านเคยยื่นเรียกร้องหรือยื่นข้อเสนอแนะต่อนักการเมือง พรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ					
20.	ท่านเข้าร่วมฟังการอภิปรายทางการเมือง					
ด้านการติดตามข่าวสารทางการเมือง						
21.	ท่านติดตามข่าวทางการเมืองจากการอ่านหนังสือพิมพ์หรือฟังจากวิทยุ โทรทัศน์ หรือเว็บไซต์ เป็นต้นเสมอ					
22.	ท่านติดตามผลการเลือกตั้ง ณ สถานที่นับคะแนน หรือทางสื่อต่าง ๆ					

ข้อ	คำถาม	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
23.	ท่านพึงการอภิปรายสภาผู้แทนราษฎร					
24.	ท่านมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทางการเมืองกับผู้อื่นในร้านกาแฟ (สภากาแฟ) หรืออื่น ๆ					
25.	ท่านติดตามผลการทำงานของรัฐที่มี ผลกระทบต่อประชาชน					

ตอนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง ให้ท่านเติมข้อความในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่าน

1. ท่านมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

2. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไรในการมีส่วนร่วมทางการเมือง

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม